

ספר הזהר

על חמשה חומשי תורה

מהתנא האלקי
רבי שמעון בן יוחאי

עם הסידוש
דרך אמת

ועם הביאורים הנפלאים

הסולם

מבאר ומתרגם כל דברי הזהר במלואם, אחת בלי פירוש. ומחוץ לאותם המקומות החל מהענינים הפשוטים עד המקומות שבספר הזהר, העוסקים בחכמת הקבלה, הסתומים ביותר, ואינו מניח אף מלה הרי הוא ביאור שוה לכל נפש.

מראות הסולם

הוא מלוי אל ביאור הסולם:
אותם המקומות, שצריכים לאריכות יתרה, הוקבע מקומם במראות הסולם.

חלופי גרסאות

מראה מקומות לענין המדובר, שנמצא כג' חלקי מביא כל השינויים שישנם ברוסוסים הזהר, תקוני זהר, זהר חדש ותקונים חדשים. הקודמים משנת שנ"א עו הנה.

מסורת הזהר

לוח השואת הדפים

משה הדפים בתקוני זהר ; זהר חדש ותק"ח של רוסוסים שונים, להדפיס שב"מסורת הזהר" (נמצא בחלק א')

כדי להקל על המעיין להבין הביאורים במקומות שעוסקים בחכמת הקבלה, הוספנו בחלק א' הספר פת יחה לחכמת הקבלה

חלק יג

פרשיות: במדבר — בלק

לוח ראשי תבות וקיצורים

א

בעזרת השם. בעוה"ב : בעולם הבא. בעוה"ז : בעולם הזה. בעוה"ר : בעונותינו הרבים. בעה"ח : בעץ החיים. בע"כ : בעל כרחו. בע"מ : בעל מנת. בע"ש : בערב שבת. בעש"ק : בערב שבת קודש. בע"ת : בעל תשובה. ב"פ : ב' פעמים. בפ"ע : בפני עצמו. ברהמ"ז : ברכת המזון. בר"ת : בראשי תיבות. ב"ש : ב' שלישים. בשכמל"ו : ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד. בת"ת : בתפארת.

ג

ג"א : גירסא אחרינא (גירסא אחרת נוסח אחר) ; ג' אלפים ; ג' אמצעיות. גו"ע : גולגלתא ועינים. גי' : גימטריה, (צרופי האותיות למספרן). ג"ט קר"ע פ"ח : (ז' תיקוני רישא) גולגלתא לבנה, טלא דבדולחא, קרומא דאוריא, רעוא דמצחא, עמר נקא, פקוחו דעיניך, חוטמא. ג"ע : גן עדן ; גלוי עריות. ג"ע אח"פ : גולגלתא, עינים, אוזן, חוטם, פה. ג"פ : ג' פעמים. ג"ר : ג' ראשונות. ג"ש : גורה שוה. ג"ת : ג' תחתונות.

ד

ד' : דף. ד"א : דבר אחר ; דרך אמת. ד"ה : דברי הימים ; דבור המתחיל. דהו"ג : דהוד וגבורה. דו"ב : דבר ונוקבא. דו"ק : התבונן היטב ; דייק. ד"ז : דפוס זולצבך. דחו"ל : דברי חכמינו זכרם לברכה. דט"ר : דט' ראשונות. דכ"ז : דכל זה. דלפי"ז : דלפי זה. ד"מ : דפוס מנטובא ; דרך משל ; דיני ממונות, דבר מצוה. דנת"א : דנקודות, תיגן, אותיות. דע"כ : דעל כן ; דעל כרחק. דע"ס : דעשר ספירות. דעסמ"ב : דעיב ס"ג מ"ה בין, דפרי" : דפ"ס ישן. דצח"מ : דומם, צומת, חי, מדבר, ד"ק : דפוס קרימונה. ד"ש : דרבי שלום. ד"ת : דברי תורה, דין תורה. דת"י : דעת, תפארת, יסוד.

ה

הי"ע : השם ירחם עליו. האר"י : האלקי רבינו יצחק. ה"ג : ה' גבורות. ה"ה : הוא הדין ; הרי הוא ; הלא הוא. שני ההי"ן של שם הו"ה, ה"ה"ד : הוא הוא דכתיב. ה"ח : ה' חסדים. ה"י : היה. ה"י"ם : הוד, יסוד, מלכות. (ג' אותיות משם אלהים). ה"ל"ל : הוי ליה למימר. ה"מ : ה' מקיפים ; הני מילי. ה"נ : הנזכר נמי הנז' : הנזכר. ה"נ"ל : הנזכר לעיל ; הנזכר למעלה. ה"ס : הוא סוד. ה"פ : הכי פשיטו ; ה' פעמים ; ה' פרצופין ; הכי פירושו. ה"ק' : הקדוש. ה"ק : הכי קאמר ; ה' קצות. הקב"ה : הקדוש ברוך הוא. הקטה"ז : הקדמת ספר הזהר. ה"ר : ה' ראשונות ה' ראשונה. הרמ"ק : האלקי רבינו משה קורדובירו. הש"ת : השם יתברך. ה"ת : ה' תתא. ה' תתנוגות. התפ"א : התפשטות א'. התפ"ב : התפשטות ב'.

א"א : אברהם אבינו ; אי אפשו ; אריך אפינן ; ארך אפים. אב"א : אהור באהור. אב"ג : אנה ככה גדולת. אבי"ע : אצילות בריאה יצירה עשיה (ד' עולמות העליונים). א"ג : אין גורסים ; ארבע גלויות. א"ד : אינו דמה ; איכא דאמרי (יש אומרים). אדה"ר : אדם הראשון. אדל"ג : אפשר ולא גרסינן. א"ה, או"ה, אוד"ע : אמות העולם. אה"ל : אור הלבנה. או"א : אבא ואמא ; אחד ואחד. או"ח : אור תורה. או"י : אור ישר. א"י : ארץ ישראל. או"מ : אור מקיף. או"נ : אריך ונוקבא. או"פ : אור פנימי. אחב"פ : אהור בפנים. אח"ז : אחר זה. אחז"ל : אמרו חכמינו זכרם לברכה. אח"כ : אחר כך ; אחרי כן. אח"פ : אוזן חוטם פה. א"כ : אם כן ; אינו כדאי ; אין כאן. אכמ"ל : אין כאן מקומו להאריך. א"ל : אמר ליה. אל"ה : ג' אותיות משם אלהים. אמ"ר : אור מים רקיע. אנ"כ : אורות נצוצין כלים. א"ס : אין סיף. אע"ג : אף על גב. אע"פ : אף על פי. אעפ"כ : אף על פי כן. א"צ : אינו צריך. אצ"ל : אין צריך לומר. א"ק : אדם קדמון (שם עולם) ; אין קץ ; אמר קרא (כתוב במקרא). אקב"ו : אשר קדשנו במצותיו וצונו. א"ר : אמר רב ; אל רחום. ארגמ"ן : אוריאל, רפאל, גבריאל, מיכאל, גוריאל (שמות מלאכים). ארמ"ע : אש, רות, מים, עפר (ארבע יסודות העולם). אשל"י : ארום, שחור, לבן, ירוק. א"ת : אם תאמר ; אל תאמר ; אל תקרא ; אי תימא. א—ת (האהיות מן א עד ת). א"ת ב"ש : אחד מצרופי אותיות הא"ב (הראשונה עם האחרונה, השניה עם זו שלפני האחרונה וכן הלאה). את"ל : אם תמצא לומר. אתעד"ל : אתערותא דלעילא. אתעדל"ת : אתערותא דלתתא.

ב

ב"א : בראשית א' ; בן אדם ; בנין אב ; ברוך אתה. בא"ד : באמצע דבור. באבי"ע : באצילות, בריאה, יצירה, עשיה. באד"ר : באורא רבא. באדר"ז : באורא זוטא. בא"י : ברוך אתה ה'. ב"ב : בראשית ב'. בג"ד : בגין דא. בג"ה : בינה גבורה, הוד. בג"כ : בגין כך. ב"ד : בית דין. בד"א : כמה דברים אמורים ; בדרך אחרת. בדו"ר : בדחילו ורחימו. ב"ה : בית המקדש ; בין השמשות. בהכ"נ : בית הכנסת. ביהמ"ק : בית המקדש. בוצד"ק : בוצינא דקרדנותא. בחי' : בחינה. בחי"א : בחינה א'. בחי"ב בחי"ג בחי"ד : בחינה ב' ג' ד'. בי"ע : בריאה, יצירה, עשיה. בכ"מ : בכל מקום ; בכמה מקומות. במ"א : במקום אחר. במ"ר : במדרש רבה. ב"נ : בר נש. ב"ן : מספר (שם הויה במילוי הדין) בס' : בספר. בס"ד : בספרא דצניעותא ; בסיעתא דשמיא. בסו"ה : בסוד הכתוב. ב"ע : בריאות עולם. בע"א : בענף א'. בע"ה :

מאזנים, עקרב, קשת, גדי, דלי, דגים, ט"ת : ט'
תחתונות

י

י"א : יש אומרים ; יש אוסדים ; ירא אלהים ; ירחמהו אל. יא"י : ישוב ארץ ישראל. יא"ל : יש אם למקרא ; יש אם למסורת ; יזכום אלהים לטובה. י"ג : יש גורסים ; יין גפן ; מספר. י"ד : יש דורשים. י"ה : (ב) אותיות הראשונות משם הוי"ו. י"ה"א : גי מלואים של שם הוי"ו יהיין אלסין. י"ה"כ, י"ה"כ"פ : יום הכסורים. י"ה"ר : יהי רצון. י"ו"כ : יום כפור. י"ו"ש : ימין ושמאל. יחג"ן : יחידה, חיה, נשמה, דות, נפש. י"ט : יצר טוב ; יש טעם ; יום טוב. י"ט"ט : יום טוב. י"ל"א : יתברך ויתעלה לעולם אמן. י"י : רמז על יחוד הוי"ו ואדני. י"י"י : יברכך יאר ישא. יכ"ק : יום כפור קטן. י"ל : יש לומר. י"מ : יש מפרשים ; יש מקומות ; יציאת מצרים. י"ס : יוד ספירות ; יש ספרים ; יש סוברים. י"ס"ג : יש ספרים גורסים. יצה"ט : יצר הטוב. יצה"ר : יצר הרע. יש"א : ימין, שמאל, אמצע. ישט"ת : ישראל סבא ותבונה. ית' : יתברך ; יתעלה. ית"ש : יתברך שמו.

כ

כ' כבוד. כ"א : כי אם ; כל אחד ; כך אומר ; כתוב אחד ; כלל אחד. כ"א"א : כתוב אחד אומר. כ"א"א"א : כל אחד ואחד ; כל איש ואיש. כ"א"ל : כל אומה ולשון. כ"אחז"ל : כך אמרו חכמינו זכרם לברכה. כ"ב : אותיות התורה. כ"ג : כהן גדול. כ"ד : כדי דבור ; כל דבר ; כך דרשו. כ"ד"א : כמה דאת אמר ; כדא דאת אמרת. כ"ד"ש : כדרך שאמר. כ"ה : כתוב הכא כה"א ; כן הוא אומר. כה"ג : כהן גדול ; כהאי גזנא. כהמ"ג : כל המוסיף גורע. כה"נ : כן היא נוסחת. כה"ק : כתבי הקודש. כו' וכו' : וכולהו (לאמור) ; על הקורא לגמור כל הפסוק או המאמר, שהובא רק חלק ממנו. כו"כ : כך וכך. כו"פ : כלל ופרט. כו"פ"כ : כלל ופרט וכלל. כ"ז : כל זה ; כל זמן ; כף זכות ; כלי זיין. כ"ח : כלי חיצון ; כתר חכמה. כח"ב : כתר, חכמה, בינה. כחב"ד : כתר, חכמה, בינה, דעת. כח"ב תר"מ : בתר, חכמה, בינה, תפארת ומלכות. כ"י : כנסת ישראל ; כתב יד ; כן ירכו. כ"כ : כל כך, כמו כן ; כתוב כגון. כ"ל"ז : כלי זיין. כ"ל"י : כהן, לוי, ישראל. כ"מ : כל מה ; כל מקום ; כן מצאתי ; כן משמע ; כן מוכח. כמ"א : כמה דאת אמרת. כמ"ש : כמו שכתוב. כמ"ש"א : כמו שאתה אומר. כמ"ש"ה : כמו שאמר הכתוב. כ"ג : כן נאמר ; כן נראה. כנה"ג : כנסת הגדולה. כנו' : כנוכח. כנ"י : כנסת ישראל. כנ"ל : כנוכח לעיל ; כן נראה לי. כנלע"ד : כן נראה לפי ענינה דעתי. כס"ה"כ : כמא הכבוד. כ"ע : כולי עלמא ; כתר עליון. כ"פ : כלי פנימי ; כל פנים ; כך מפרשו. כצ"ל : כן צריך לאמור, להיות, לבאר. כ"ק : כלי קודש. כ"ש : כל שכן ; כבוד שמו ; כל שעה ; כבוד שבת. כש"ד : כללו של דבר. כש"כ : כל שכן. כשו"ש : כל שעה ושעה ; כל שנה ושנה. כש"ט :

זאכ"מ : ואין כאן מקומו. זאכמ"ל : ואין כאן מקום להאריך. זאל"כ : ואם לא כן ; ואהבת לדעך כמוך. זב"עוה"ר : זבועותינו הרבים. זבש' : ובשעה. זגו' : וגומר (ראה וכו'). זדו"ק : דייק (כמו התבונן היטב, לדייק בשעת העיון ולא בקרוב). זד"ל : ודי למבין. זל"ב : ודי לחכימא ברמיזא. זהמ"י : והשכל יבין. זזה"ר : וזה היין. זז"ל : וזה לשונו. זכה"א : וכן הוא אומר. זכו' : וכולה ; וכולי. (כמו וגומר, סימן להמשיך את המאמר או המספר עד הסוף, אף אם אין סופו נזכר בכתב). זל"ג : ולי נראה. זנלע"ד : ונראה לפי ענינה דעתי. זעל דא. זעד"ו : ועל דרך זה. זעכ"ז : ועם כל זה ; ועל כל זה. ז"ק : ו' קצות. זש"ג : ושם נסמן. ז"ת : ו' תחתונות. זת"י : ותקוניים.

ז

ז"א : זעיר אנפין ; זכות אבות ; זה אומר. זאה"ל : זכור אותו האיש לטוב. זא"ז : זה אצל זה ; זה אל זה ; זה את זה ; זה אחר זה (וכן זו). זב"ז : זה בזה. זזה"ז : זמן הזה. זזה"ש : זה הוא שאמר. זז"ן : זעיר ונוקבא. זה לשונו ; זכרו (זכרוננו) לברכה. זל"ז : זה לזה. ז"ח : זהר חדש. זכ"ל : ז' כוכבי לכת. זלמ"ז : זה למטה מזה ; זה למעלה מזה. ז"מ : ז' מלכים. זמ"ז : זה מזה. זמ"ן גק"ט : סדר ששת סדרי המשנה ; זרעים, מועד, נשים, נזיקין, קדשים, טהרות. ז"ס : זה סוד. ז"ע : זה ענין. זעה"א : זקני עם הארץ. זע"ו : זה על זה. ז"פ : ז' פעמים. זצ"ל : זכר צדיק לברכה. ז"ק : זרע קודש ; זקף קטן. ז"ש : זה שכתב ; שאמר. ז"ת : ז' תחתונות. זת"ז : זה תוך זה ; זה תחת זה.

ח

ח' : חלק ; חדש. ח"א : חלק א' ; חכמים אומרים ; חז אמר. ח"ב : חלק ב' ; חכמה בינה. חב"ד : חכמה בינה דעת וזכות. חכמ"ה : חכמה, בינה, תפארת, מלכות. ח"ג : חלק ג' ; חלופי גרסאות. ח"ד : חלק ד'. חד"ר : חסד דין רחמים. ח"ה : חלק ה' ; חלול ה'. חה"ש : חלול השם. חה"מ : חול המועד. ח"ו : חלק ו' ; חסד ואו ; חס ושלום. חו"ג : חסדים וגבורות. חוה"מ : חול המועד. חוהמ"ס : חול המועד סוכות. חוהמ"פ : חול המועד ספס. חו"ל, ח"ל : חוץ לארץ. ח"ו : חלק ז' ; חדש זה. חז"ל : חכמינו זכרם לברכה. חח"ן : חכמה חסד נצח. חכ"א : חכמים אומרים. חל"ה : חלק לעולם הבא. חנ"ה : חנוכה הבית הנביל שצ"ם : שבעה כוכבי הלכת ; חמה, נגה, כוכב, לבנה, שבתאי, צדק, מאדים. ח"ס : חכמה שתימאה. ח"ע : חיי עולם. חע"ה : חיי עולם הבא. חש"ח : חולם, שורק, חיריק.

ט

ט"א : טור א' ; טעם אחר. ט"ר : טוב ורע. ט"מ : טומאת מת ; טעמא מאי ; טעמי מקרא. טנת"א : טעמים, נקודות תבין, אותיות. ט"ס : טי ספירות. ט"ר : טי ראשונות. טש"ת, סא"ב, מע"ק, גר"ד : ט"ב המולות ; טלה, שור, תאומים, פרסו, אריה, בתולה.

בחר שם טוב. כש"ש : כמו שכתבתי שם. כ"ת : כתר תורה. כתה"ק : כתבי הקודש. כתחז"ל : כתקון חכמינו וזכרם לברכה.

ל

ל"א : לשון אחר. לא"א : לא אמרו אלא. ל"ב : מספר. לבנ"ה : ל"ב נתיבות החכמה. ל"ג : לא גרסינו. ל"ד : לאו דוקא ; לפי דעת ; לא דמי. לד"א : לדעת אחרים ; לדבר אחר. לד"ה : לדברי הכל. ל"ה : לבנת הספיר ; למען השם. לה"פ : לחם הפנים. לו"ל : לפני ולפנים. ל"ז : לשון זכר. לזע"צ : לזכר עולם יהי צדיק. ל"כ : לא כתוב ; לא כן. לכאור"א : לכל אחד ואחד. לכ"ל : לכן נראה לי. לכ"ע : לכולי עלמא. לכ"ש : לא כל שכן. ל"מ : לא מצאתי. למה"ד : למה הדבר דומה. ל"נ : לי נראה ; לשון נקבה. לנ"ל : לכן נראה לי. לע"ע : לעת עתה. לעסמ"ב : לע"ב. ס"ג. מ"ה. ב"ן. לעת"ל : לעתיד לבוא. לפ"ג : לפרט גדול. לפמשה"ה : לפני עניות דעת. לפ"ק : לפרט קטן. ענינו. לפע"ד : לפי עניות דעת. לפ"ש : לא שנו ; לא שנה. לפ"ש : לפי שיש ; ליל שמורים. לשה"ר : לשון הרע. לש"ש : לשם שמים. ל"ת : לא תעשה.

מצות עשה ; מראית עין ; מצות ערוב. מע"ה : מעלה עליו הכתוב. מע"ט : מעשים טובים. מעל"ע : מעת לעת (יום שלם). מ"צ : משיח צדק. מצפ"ץ : שם הויה באותיות א"ת ב"ש. מרע"ה : משה רבינו עליו השלום. מ"ש : מה שכתוב ; מאי שנה. משא"כ : מה שאין כן. מש"כ : מה שכתוב כאן. מ"ת : משנה תורה ; מתן תורה. מת"ל : מה תלמוד לומר.

נ

נ"א : נוסחא אחרינא ; נביאים אחרונים. נא"כ : נאמר כאן. נג"ע, ר"ע : נפילים, גבורים, ענקים, רסאים. עמלקים. נ"ה : נצח הוד. נה"י : נצח, הוד, יסוד. נהי"מ : נצח, הוד, יסוד, מלכות. נז"ב : נע ונד ; נעשה ונשמע. נוק' : נוקבא. נח"ש : גזוי, חרם, שמתא. נ"ל : נראה לי. נ"מ : נסקא מינה. נ"נ : נח נפש. נ"ע : נוקבי עינים ; נשמתו עדן ; נוחו עדן. נח"צ : נחמת ציון. נק' : נקרא. נ"ר : נפש רוח ; נחת רוח ; נביאים ראשונים. נר"ן : נפש, רוח, נשמה. נרנח"ז : נפש, רוח, נשמה, חיה, יחידה. נש"ב : ג' שערי בינת. נת"א : נקודות, תגיין, אותיות.

ס

ס"א : ספרים אחרים ; סטרא אחרא ; סתרי אותיות. ס"ב : סימן ברכה. ס"ג : (הו"ה במילוי יודין ואלף בואו) ; סנהדרין גדולה. ס"ד : סוף דבר ; סלקא דעתך. סד"א : סלקא דעתך אמינא. סו"ה : סוד הכתוב. סו"ס : סוף סוף. סי' : סימן. ס"י : ספרים ישנים ; ספר ישן ; סימן יפה ; ספר יצירה. ס"ל : סח לי ; סבירה ליה. ס"מ : סטרא מסאבותא. ס"נ : סכנת נפשות. ס"ע : סוד עבודה. ס"פ : סוף פסוק. ספ"י : סבר פנים יפות. ספ"י : ספירה. ס"ת : ספר תורה ; סתרי תורה ; סוף תיבה.

ע

ע' : עיין. ע"א : ענף א' ; עמוד א' ; ענין אחר. עאכו"כ : על אחת כמה וכמה. ע"ב : (הויה במילוי יודין) ; שם ע"ב. עבג"מ : עוה, כשר, גידין, עצמות, מותא. ע"ג : ענף ג' ; עבודת גלולים ; על גב. ע"ד : על דבר ; על דרך ; על דעת. ער"ה : על דרך הכתוב ; על דרך האמת. האמור. ער"ז : על דרך זה. ער"מ : על דרך משל. ער"ר : על דרך רמז. ע"ה : עליו השלום ; עשרת הדברים ; עם הארץ ; עין הרע ; עבד ה'. עה"ב : עולם הבא. עה"ז : עולם הזה. עה"ח : עץ החיים. עה"ר : עין הרע. עה"ש : עליו השלום. עו"א : עובדי אליילים. עוה"ב : עולם הבא. עוה"ז : עולם הזה. עומ"ש : עול מלכות שמים. עו"נ : עתיק ונוקבא. ע"ז : עבודה זרה ; על זה ; עם זה ; עבר זמנו. ע"ח : עץ חיים. ע"ט : על טעם ; עצה טובה ; עין טובה. ע"י : עיין ; עילאין. ע"י : על ידי ; על יד. עי"א : על ידי אחרים. עיה"ק : עיר הקודש. עיר"ט : ערב יום טוב. עיר"כ : ערב יום כסוד. עי"ן : על ידי זה. עי"מ : עבור, יניקה, מוחזן. עיקת"ו : עיר קדשנו תבנה ותכונן. ע"כ : על כן ; עד כאן ; עד כמה ; עבודת כוכבים ; עבד כנעני.

מ

מ"א : מקום אחר ; מקום אחד ; מדרש אגדה ; מלכים א' ; מים אחרונים ; מנהג אבותינו. מאה"ג : מאור דגדול ; מאור הגולה. מארז"ל : מאמר רבותינו וזכרם לברכה. מ"ב : שם מ"ב אותיות ; מה בכך ; מתן בסתר. מב"ד : מיתת בית דין ; משיח בן דוד. מב"ו : מלך בשך ודם ; מתנת בשך ודם. מבי"י : משיח בן יוסף. מ"ג : מחזור גדול (כ"א שנים) ; מ"ד : מין דוכרין ; מאן דאמר ; מאי דכתיב ; מי דמי ; מה דרתי ; מי דבש. מד"א : מאן דאמר ; משום דרכי אמורי. מדה"ד : מדת הדין. מדה"נ : מדרש הנעלם. מדה"ר : מדת הרחמים. מד"ש : מסני דרכי שלום. מ"ה : מספר הויה במילוי אלפין ; משום הכי ; מלך העולם ; מלאך המות. מה"ד : מדת הדין מהל"ל : מה הוה ליה למימר. מה"מ : מלאך המות ; מלך המשיח ; מנא הני מילי. מה"נ : מדרש הנעלם. מה"ש : מלאכי השרת. מו"ל : מוציא לאור. מול"מ : מטי ולא מטי. מו"מ : מעלה ומסה ; משא ומתן ; מגע ומשא. מו"ס : מוחא סתימאה. מוצי"ט : מוצאי יום טוב. מוצש"ק : מוצאי שבת קודש. מו"ש : מוצאי שבת. מ"ז : משנה ז'. מחז"ל : מאמר חכמינו וזכרם לברכה. מ"ט. מקח טעות. מטטרון"ן : שם מלאך. מ"י : ב' אותיות משם אלהים. מכ"ש : מכל שכן. מ"ל : מנא לן. מלה"ד : משל למה הדבר דומה. מלה"ש : מלאכי השרת. מל"ת : מצות לא תעשה ; מסיח לפי תומו. מ"מ : מכל מקום ; מארי מתניתין ; מארי מתיבתא ; מאי משמע ; מראה מקום ; מת מצוה ; משנה מקום. ממ"ה : מלך מלכי המלכים. ממ"ן : ממה נפשך. מ"ן : מין נוקבין. מנ"מ : מאי נפקא מינה ? מ"ס : מדת סדום ; מר סבר ; מוחא סתימאה. מסה"ז : מסורת הוהר. מ"ע :

דין. ר"ג : ריש גלוחא. רדל"א : רישא דלא אחידע.
 ר"ה : ראש השנה. רה"י : רשות היחיד. רה"ק :
 רוח הקודש. רה"ר : רשות הרבים. ר"ח : ראש חודש.
 רח"ו : ר' חיים היטאל. ר"י : רבי יהודה ; רבי יצחק ;
 רבי יוסי. רי"ו : מספר. ר"ל : רחמנא לשויב ;
 רחמנא ליצלן ; ראיא לדבר ; רצוני לומר. ר"מ : ראש
 מתיבתא ; רעיא מהימנא ; ריש מתיבתא. רמ"ח :
 מספר. רמ"ק : ר' משה קורדובירו. רע"מ : רעיא
 מהימנא. רפ"ח : מספר. רשב"י : ר' שמעון בר
 יוחאי. רשר"ד : ראיא, שמיעה, ריה, דבור. ר"ת :
 ראשי תיבות. רת"ס : ראש, תוך, סוף.

ש

ש' : שורה, שעה. ש"א : שמואל א' ; שלישי אמצעי ;
 שלישי א'. ש"ב : שמואל ב' ; שער ב'. שבי"ב :
 שבירת כלים. ש"ג : שער ג' ; שיעור ג'. שג"ע : של
 גן עדן. שה"ש : שיר השירים. שו"ט : ששון
 ושמחה. שו"ת : שאלות ותשובות. ש"ח : שנאת
 חנם ; שבת חנוכה. שי"ל : שיש לאמר ; שיש לברך.
 ש"כ : מספר. שכ"א : שכל אחד. שכאו"א : שכל
 אחד ואחד. שמרשב"י : שער מאמרי רבי שמעון
 בן יוחאי. ש"נ : שם נסמן. שנגל"ה : שורש, נשמה,
 גוף, לבוש, היכל. שנא"ן : (ד' חיות המרכבה) שור,
 גשר, אריה, אדם. שס"ה : מספר. ש"ע : שליח
 עליון ; שמנה עשרה ; שמיני עצרת. ש"צ : שליח
 צבור. שצ"ם חנכ"ל : (ד' כוכבי לכת) שבתאי, צדק,
 מאדים, חמה, נוגה, כוכב, לבנה. ש"ר : שלוש רגלים ;
 שם רע. ש"ש : שם שמים. ש"ת : שמחת תורה ;
 שלישי תחתון.

ת

ת"א : תרגום אונקלוס ; תרוץ אחד. תא"מ : תהלים,
 איוב, משלי. ת"ד : תיקונא דיקנא. תה"ד : תפלת
 הדרך. תה"ר : תהומא רבא. תה"ש : תפלת השחר.
 ת"ו : תם ונשלם. תובב"א : תבנה ותכונן במהרה
 בימינו אמן. תובי"ל : תם ונשלם ברוך ה' לעולם.
 תוה"ק : תורתנו הקדושה. תו"מ : תפארת ומלכות ;
 תרומות ומעשרות ; תיכף ומיד. ת"ו, שלב"ע : תם
 ונשלם שבח לאל בורא עולם. תושב"כ : תורה שבכתב.
 תשב"ע"פ : תורה שבעל פה. ת"ז : תקוני זהר.
 ת"ח : תא חזי ; תקונים חדשים ; תלמיד חכם
 תצה"מ : תחית המתים. תכ"ב : תלת כלילין בתלת.
 תכ"ד : תוך כדי דבור. תכ"ז : תורת כהנים. ת"ל :
 תלמוד לומר ; תרי לישני (שתי נוסחאות) ; תהלה לאל.
 ת"מ : תפלת מנחה. תע"ס : תלמוד עשר ספירות.
 ת"ע : תפלת ערבית. תרי"ג : (מספר) תרי"ג מצות.
 תק"ח : תקונים חדשים. ת"ש : תפילין של יד.
 תש"ר : תפילין של ראש. ת"ת : תפארת.

עכאו"א : על כל אחד ואחד ; עם כל איש ואיש.
 עכ"ד : עוד כאן דבריו. עכ"ז : עוד כל זה. עכו"ם :
 עבודת כוכבים. עכ"ל : עוד כאן לשונו. עכ"פ : על
 כל פנים. ע"ל : עין לעיל. ע"מ : על מנת ; על
 משקל ; עשר מאמרות ; על מה ; על מחצה ; עשר
 מכות. עמוד"א : עמודא דאמצעייתא. עמ"ש : עין מה
 שכתבתי ; עד מאה שנים ; עול מלכות שמים. ענ"ב : על
 עקורים, נקודים, ברודים. ע"ס : עשר ספירות ; על
 סמך. עמס"ב : ע"ב סיג מ"ה ב"ן. עע"ז : עובדי
 עבודה זרה. עעכו"ם : עובדי עבודת כוכבים ומזלות.
 ע"פ : על פי. עצה"ר : עץ הרעת. עצה"ט : על
 צד היותר טוב. ע"ק : עתיקא קדישא. ע"ר : ערב רב.
 ער"ה : ערב ראש השנה. ער"ח : ערב ראש חודש.
 ע"ש : עין שם ; ערב שבת ; על שלחן. עש"א : עד
 שיבוא אליהו. עש"ה : עין שם היטב. עש"מ : על
 שום מה. ע"ת : ערוב תחומים ; על תנאי.

פ

פ"א : פרק א' ; פעם אחת ; פירוש אחר. פא"פ :
 פנים אל פנים ; פה אל פה ; פעם אחר פעם. פ"ב :
 פרק ב'. פנ"א : פנים באחור. פב"פ : פנים בפנים.
 פ"ג : פרק ג'. פ"ד : פסק דין ; פרק ד'. פד"ה,
 פדה"ב : פדיון הבן. פו"א : פנים ואחור. פו"ח :
 פנימיות וחיצוניות. פו"כ : פרט וכלל. פו"ר : פריה
 ורביה. פי' : פירוש. פי"י : פשעי ישראל ; מועל
 יוצא. פלו' : פלוני. פלח"ק : פתיחה לחכמת הקבלה.
 פלפ"ס : פתיחה לפירוש הסלם. פמ"א : פנים
 מאירות. פמ"ס : פנים מסבירות. פ"נ : פקוח נפש.
 פדיון נפש. פס"ד : פסק דין. פ"פ : פתחון פה.
 פ"ק : פרק קמא ; פורים קטן ; פרט קטן. פו"א :
 פרקי רבי אליעזר. פרד"ס : פשט, רמז, דרוש, סוד.

צ

צא"ל : צריך אתה לדעת. צ"ג : ציון ג' ; צום גדליה.
 צ"ד : ציון ד' וכדומה. צח"מ : צומח, חי, מדבר.
 צ"ל : צריך לומר ; צריך להיות. צ"ע : צריך עיון.
 צעב"ח : צער בעלי חיים. צע"ג : צריך עיון גדול.

ק

ק' : קודש ; קמא ; קהל ; קטן. ק"א : קונטרס
 אחרון. קב"ה : קודשא בריך הוא. קבר"ש : קודשא
 בריך הוא ושכינתיה. קה"מ : קריאת המגילה. קה"ק :
 קדש הקדשים. קה"ת : קריאת התורה. ק"ו : קל
 וחומר. קו"ח : קל וחומר. קוש"י : קוצו של יוד.
 קכ"ד : קדם כל דבר. קלי' : קליפות. קמ"ל : קא
 משמע לן. ק"פ : קרבן פסח. ק"ק : קדש קדשים ;
 קדשים קלים. קק"ק : קדוש, קדוש, קדוש. ק"ש :
 קריאת שמע ; קבלת שבת.

ר

ר"א : רבי אבא ; רבי אלעזר. ראב"ד : ראש בית

תפלה קודם הלמוד מהאר"י זיע"א

רבון העולמים ואדוני האדונים אב הרחמים והסליחות מודים
אנחנו לפניך ה' אלהינו ואלהי אבותינו בקידה ובהשתחוויה
שקרבתנו לתורתך ולעבודתך עבודת הקדש ונתת לנו חלק
בסודות תורהך הקדושה מה אנו ומה חיינו אשר עשית
עמנו חסד גדול כזה, על כן אנחנו מפילים תחנונינו לפניך
שתמחול ותסלח לכל חטאתינו ועונותינו ואל יהיו עונותינו
מבדילים ביננו לביניך. וכן יהי רצון מלפניך ה' אלהינו
ואלהי אבותינו שתכונן את לבבינו ליראתך ולאהבתך
ותקשיב אזניך לדברינו אלה ותפתח לבבנו הערל בסודות
תורתך ויהיה למודינו זה נחת רוח לפני כסא כבודך כריח
נתח ותאציל עלינו אור מקור נשמתנו בכל בחינתנו
ושיהנוצצו ניצוצות עבדיך הקדושים אשר על ידם גלית
דבריך אלה בעולם וזכותם וזכות אבותם וזכות תורתם
ותמימותם וקדושתם יעמד לנו לבל נכשל בדברים אלו
ובזכותם תאיר עינינו במה שאנו לומדים כמאמר נעים
זמירות ישראל: „גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך“. כי ה'
יתן חכמה מסיו דעת ותבונה. יהיו לרצון אמרי פי והגיון
לבי לפניך ה' צורי וגואלי.

פ ר ש ת ב מ ד ב ר

(א) « וידבר יי אל משה במדבר סיני באהל מועד וגו', ר' אבא פתח, (ב) ויברא אלהים את האדם בצלמו וגו', האי קרא אתמר. ת"ח, בשעתא דברא קב"ה לאדם עבד ליה בדיוקנא דעלאי ותתאי, « והוה כליל מכלא, והוה נהוריה נהיר, מסייפי עלמא עד סייפי עלמא. והוו דחלין קמיה כלא.

(ב) ואע"ג דהא אוקמוה, אית לאסתכלא ביה בהאי קרא, ויברא אלהים את האדם בצלמו בצלם אלהים, כיון דאמר בצלמו, מאי בצלם אלהים, ברא אותו. אלא ודאי תרין דרגין דכלילין דכר ונוקבא, חד לדכר, וחד לנוקבא.

(ג) ובגין כך « דו פרצופין הוו ודאי, וסיפא דקרא אוכח, דכתיב זכר ונקבה ברא אותם. וכליל הוה ד מתרין סטרין ואע"ג דנוקבא אחידת בסטרוי. הא ה היא נמי כלילא מתרין סטרין, למהוי שלים, ו בכלא.

(ד) והוה מסתכל בחכמתא, לעילא ותתא. כיון « דסרת, אתמעטו פרצופין,

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(א) ח"ג קיז : (ב) (בראשית א) הקסה"ו קסא צ"א א והוא ב ל"ג ברא אות. ג ל"ג ברא אותו. ד מכל סטרוי, ה ל"ג היא. ו מכלא.

דרך אמת (א) שני פרצופין ומלת דו פירוש שנים. (ב) שחטא.

המנין והחשבון

הסולם

מאמר

מדרגות היו באדם שהיה כלול מזכר ונקבה לכן, אחד לזכר, דהיינו ויברא וגו'. ואחד לנקבה, דהיינו בצלם וגו'.

(ג) ובגין כך דו פרצופין זכר : ומשום זה ב' פרצופין היו ודאי, זכר ונקבה, וסוף המקרא מוכח, שכתוב, זכר ונקבה ברא אותם. וכלול היה מב' צדדים. ואע"פ שהנקבה היתה נאחזת בצדו, הרי היא בפני עצמה היתה כלולה ג"כ מב' צדדים, שהם חסד ודין, להיות שלם בכל.

(א) וידבר ה' אל וגו' : וידבר ה' אל משה במדבר סיני באהל מועד וגו'. ר' אבא פתח, ויברא אלקים את האדם בצלמו וגו'. מקרא זה למדנו, בוא וראה, בשעה שהקב"ה ברא את האדם עשה אותו בצורת העליונים והתחתונים, והיה כלול מכולם, והיה אודו מאיר מסוף העולם עד סוף העולם, והכל היו ידאים מפניו.

(ד) וחזה מסתכל בחכמתא וכו' : והיה מסתכל בחכמה למעלה ולמטה. כיון שחטא, נתמעטו הפרצופין, והחכמה נסתלקה ממנו, ולא

(ב) ואע"ג דהא אוקמוה וכו' : ואע"פ שהעמידוהו, יש להסתכל בו במקרא הזה, ויברא אלקים את האדם בצלמו בצלם אלקים ברא אותו. כיון שאמר בצלמו, מהו עו"ד בצלם אלקים ברא אותו, ומשיב, אלא ודאי שתי (דפו"י דף קי"ז ע"א) 5

וחכמתא אסתלקת מניה, ולא הוה מסתכל אלא במלי דגופיה. לבתר אוליד
בנין מעלאי ותתאי, ולא אתישבו דא ודא : בעלמא, עד דאוליד בר, ומניה
" אשתיל עלמא, דאקרי שת, והא אוקמוה.

(ה) ועכ"ד, עלמא תתאה לא אשתלים, ולא הוה שלים, ולא אשתכח
בקיומיה, עד דאתא אברהם, ואתקיים עלמא. אבל לא אשתלים, עד דאברהם
אשתכח ביה בעלמא ואחיד ביה בימינא, כמאן דאחיד בימיניה, למאן דנפיל.
אתא יצחק, ואחיד בידיה דעלמא בשמאלא, ואתקיים יתיר. כיון דאתא יעקב,
" אחיד באמצעיתא בגופא, ואתכליל בתרין סטרין, אתקיים עלמא ולא הוה
מתמוטט.

(ו) ועם כל דא לא . אשתיל בשרשוי, עד דאוליד תריסר שבטין, ושבעין
נפשאן, " ואשתיל עלמא. ועכ"ד לא אשתלים, עד דקבילו ישראל אורייתא
בטורא דסיני, ואתקם משכנא. כדין : אתקיימו עלמין " ואשתלימו, ואתבסמו
עלאין ותתאין.

(ז) כיון דאורייתא ומשכנא אתוקמו, בעא קודשא בריך הוא למפקד
" חילוי דאורייתא, כמה חיילין אינון דאורייתא, כמה חיילין אינון דמשכנא.
ת"ח, כל מלה דבעי לאתישבא בדוכתיה, לא מתיישבא עד דאזכר בפומא,
ואתמני עלה. אוף הכא, בעא קב"ה למפקד חיילין דאורייתא, וחיילין דמשכנא,
וכלהו הוו כחד ולא מתפרשי דא מן דא, כלא כגוונא דלעילא, דהא אורייתא
ומשכנא לא מתפרשי דא מן דא, ואזלין כחדא.

חלופי גרסאות

ז ל"ג בעלמא. ח אשתלים. ט ל"ג מן אחיד עד אתקיים. י אשתלים. כ ואשתלים. ל אתקיימא עלמא. מ ל"ג
ואשתלימו.

המנין והחשבון

גשתל העולם בשדשיו, עד שיעקב הוליד י"ב
שבטים וע' נפש, ונשתל העולם. ועכ"ז לא
נשלם עד שקבלו ישראל התורה והוקם המשכן.
או נתקיימו העולמות ונשלמו, ונתבשמו
העליונים והתחתונים.

(ז) כיון דאורייתא ומשכנא וכו' : כיון
שהוקמו התורה והמשכן, שהם ז"א ומלכות,
רצה הקב"ה לספור חיילות התורה, כמה
צבאות הם בתורה, בז"א, כמה צבאות הם
במשכן, שהוא מלכות, דהיינו שרצה לספור את
ישראל, שהם צבאות ז"א ומלכות. בוא ודאה
כל דבר שצריך להתישב במקומו, דהיינו לקשר
הענף שלמטה בשרשו למעלה, אינו מתישב
עד שנוכד בפה ונתמנה עליו. אף כאן רצה
הקב"ה לספור החיילות של התורה והחיילות
של המשכן, כדי לקשר את ישראל בשורשם
למעלה, שהם ז"א ומלכות הנקראים תורה
ומשכן

הסולם

ולא היה מסתכל אלא בדברי הגוף שלו. ואח"כ
הוליד בנים מעליונים ותחתונים, דהיינו הבל
מעליונים, וק"ן מתחתונים, ולא נתיישבו זה
זה בעולם, שלא נשאר מהם זרע בעולם. עד
שהוליד בן, דהיינו שת, וממנו גשתל העולם.
והעמידוהו.

(ה) ועכ"ד עלמא תתאה וכו' : ועכ"ז
עולם התחתון לא נשלם ולא היה שלם, ולא
נמצא בקיומו, עד שבא אברהם ונתקיים העולם
אבל לא נשלם. עד שאברהם נמצא בעולם
ואחו בו, בעולם, בימין שהוא חסד, כמי שאוחז
בימינו של מי שנפל. בא יצחק, ואחו בידו של
העולם בשמאל, דהיינו בגבורה, ונתקיים העולם
יותר. כיון שבא יעקב אחו באמצע, בגוף,
שהוא קו האמצעי ונכלל ב' הצדדים, בימין
ובשמאל. ונתקיים העולם ולא היה מתמוטט.

(ו) ועם כל דא לא וכו' : ועכ"ז, לא
(דשו"י דף קי"ז ע"א *) דף קי"ז ע"ב

(ח) ובגין כך, חייליהון עאלין בחושבנא לאשתמודעא גבייהו, בר אינון אחרנין דלית לון חושבנא. ובגין כך כתיב, וידבר יי אל משה במדבר סיני באהל מועד. אי באהל מועד, אמאי במדבר סיני. אלא חד לאורייתא וחד למשכנא.

(ט) והאי והאי, באחד לחדש השני בשנה השנית, וכלא חד, והאי אקרי (י) חדש זיו רמז לההוא ירחא ושתא דנהיר לסיהרא, דהא כדין עלמין כלהו אשתכחו בשלימו. לצאתם מארץ מצרים, לאשתמודעא דהא כד נפקו ישראל ממצרים, בחדש הראשון הוה.

(י) רבי יצחק פתח, (ז) זכרנו יברך את בית וגו'. יי זכרנו יברך, אלין גוברין. דהוו עאלין בחושבנא במדברא, וקב"ה מברך לון, ואוסיף עלייהו בכל זמנא.

(יא) ת"ח, האי מאן דאמר שבחא דחבריה, דבנוי, או דממוניה, בעי לברכא ליה, ולאודאה עליה ברכאן. מנלן. ממשה. דכתיב (ח) והנכם היום ככבי השמים לרוב, לבתר מה כתיב, יי אלהי אבותיכם יוסף עליכם ככם אלף פעמים וגו'. תרין ברכאן הוו, חד יי אלהי אבותיכם וגו'. הא חד. לבתר ויברך אתכם כאשר דבר לכם. לאודאה עלייהו, ברכאן על ברכאן.

חלופי גרסאות

נ בהאי ובהאי

מסורת הנוהר

(ג) (מ"א ו), (ד) (תהלים קטו) ויחי קנז צ"ב ז"ח מו
ט"א שייג שכ"ז ט"ב ש"ו ה) (דברים א).

המנין והחשבון

הסולם

מאמר

המלכות, כי עיקר שלמות המלכות הוא מקו שמאל, שה"ס חדש שני, ושנה שנית. כי אז נמצאים כל העולמות בשלמות, כמו המלכות שהיא שורשם. לצאתם מארץ מצרים. הכתוב מודיענו בזה, אשר, כשיצאו ישראל ממצרים, בחדש הראשון היה. כלומר שיצאו מבחינת חדש הראשון שהוא חסד וקו ימין. ועתה נשלמו גם מבחינת חדש השני, שהוא גבורה וקו שמאל.

יוד) ר' יצחק פתח וכו': רי"פ, ה' זכרנו יברך את בית וגו'. ח' זכרנו יברך, אלו הגבדים שהיו עולים בחשבון במדבר, שהקב"ה מברך אותם ומוסיף עליהם בכל פעם.

(יא) ת"ח האי מאן וכו': בוא וראה, מי שאומר שבחו של חברו, מבניו או מכספו, צריך לברכו, ולהודות על הברכות. מאין לנו. ממשה, שכתוב, והנכם היום ככבי השמים לרוב, לאח"כ מה כתוב, ה' אלקי אבותיכם יוסיף עליכם ככם אלף פעמים ויברך אתכם כאשר דבר לכם. ב' ברכות היו, אחת, ה' אלקי

ומשכן. וכולם הם כאחד ואינם נפרדים זה מזה, הכל כעין של מעלה שהרי שורשיהם, תורה ומשכן, הם בזוג, ואינם נפרדים זה מזה, והולכים יחד.

(ח) ובגין כך חייליהון וכו': ומשום זה ישראל, שהם צבאותיהם של ז"א ומלכות, עולים בחשבון, שיהיו נודעים אצלם, חוץ מאלו האחרים שאין להם חשבון, דהיינו נשים ושאינם בני עשרים שנה. ומשום זה כתוב, וידבר ה' אל משה במדבר סיני באהל מועד. אם באהל מועד למה צריך לומר במדבר סיני. כי ידוע שאהל מועד לא היה אלא במדבר סיני. ומשיב, אלא אחד הוא לתורה, שהיא ז"א, ואחד למשכן. שהוא המלכות.

(ט) והאי והאי באחד וכו': וזה וזה, תורה ומשכן, היו באחד לחדש השני בשנה השנית. שה"ס גבורה והארת החכמה שבשמאל. כי ניסן הוא קו ימין וחסד, ואייר הוא קו שמאל וגבורה. והכל אחד. כלומר שהיו ימין ושמאל ביחוד אחד. וחדש זה נקרא חדש זיו. רמז לחדש ההוא, והשנה, המאיר אל הלבנה, שהיא

(דסו"י דף קי"ז ע"ב)

(יב) וַאִי אִיהוּ מְנִי שְׂבַחַא דְחִבְרִיָּה, וְלֹא אוֹדִי עֲלֶיהָ בְּרַכְאָן. הוּא נְתַפֵּס בְּקִדְמִיתָא מְלַעֲיָלָא. וַאִי אִיהוּ מְבֻרָךְ לֵיהּ, הוּא מְתַבְרָךְ מְלַעֲיָלָא. וּבְרַכְתָּא בְּעֵי לְבֻרְכָא ׀ לֵהּ בְּעֵינָא טְבָא, וְלֹא בְּעֵינָא בִישָׂא. וּבְכֻלָּא בְּעֵי קְבִיָּה רַחֲמִוּתָא דְלְבָא. וְמָה מֵאֵן דְּמְבֻרָךְ לְחִבְרִיָּה, בְּעֵי קְבִיָּה ׀ דִּיבְרָךְ לֵיהּ בְּעֵינָא טְבָא, בְּלְבָא טְבָא. מֵאֵן דְּמְבֻרָךְ לְקְבִיָּה, עֲאֲכִי׃ דְּבְעֵי עֵינָא טְבָא, וְלְבָא טְבָא, וּרַחֲמִוּתָא דְלְבָא. בְּגִי׃ וְאֵהֲבַת אֵת יִי אֱלֹהֶיךָ בְּכֹל לְבַבְךָ וְגוֹ׃

(יג) ת"ח, הַא אוֹקְמוּהָ לִית בְּרַכְתָּא דְלַעֲיָלָא שְׂרִיא, עַל מְלָה דְאַתְמְנִי. וַאִי תִימָא, יִשְׂרָאֵל אִיךְ אֲתַמְנוּן. אֲלֵא כּוֹפְרָא נְטִלִי מְנִיָּהּ, וְהָא אוֹקְמוּהָ, וְחוֹשְׁבָנָא לֹא הוּי עַד דִּיתְכְּנִישׁ כֹּל הַהוּא כּוֹפְרָא, וְסֻלִיק לְחוֹשְׁבָנָא, וּבְקִדְמִיתָא מְבֻרָכִין לְהוּ יִשְׂרָאֵל, וְלִבְתֵּר מֵנָאן הַהוּא כּוֹפְרָא, וְלִבְתֵּר מֵהֲדַרִין וּמְבֻרְכִין לֹון לְיִשְׂרָאֵל. אֲשַׁתְּכַחוּ דִּישְׂרָאֵל מְתַבְרְכִין בְּקִדְמִיתָא וּבִסּוּפָא, וְלֹא סֻלִיק בְּהוּ מוֹתְנָא. (יד) ׀ מוֹתְנָא אֲמָאִי סֻלִיק בְּמְנִיָּנָא. אֲלֵא בְּגִין דְּבְרַכְתָּא לֹא שְׂרִיא בְּמְנִיָּנָא, כִּיּוֹן דְּאַסְתַּלַּק בְּרַכְתָּא, סְטְרָא אַחְרָא שְׂאֲרֵי עֲלוּי, וְיִכִּיל לְאַתּוּקָא. בְּגִין דָּא בְּמְנִיָּנָא נְטִלִין כּוֹפְרָא וּפְדִיונָא, לְסֻלְקָא עֲלֵיהּ ׀ מְנִיָּהּ.

חלופי גרסאות

ס הא אתברך. ע ליה. ׀ די יברך. צ ל"ג מותנא. ק מגנינא ; מעליה מותנא.

מסורת הזהר

(ו) (שם ו) וארא לב צ"ש.

דרך אמת ג) ואט הוא מספר.

המנין וחהשבון

הסולם

מאמר

(יד) מוֹתְנָא אֲמָאִי סֻלִיק וְכוּ׃ שׁוֹאֵל, לְמָה עוֹלָה הַמוֹת ע״י הַמְנִיָּן. וּמְשִׁיב, אֲלֵא מְשׁוּם שְׂבַרְכָּה אֵינָה שׁוֹרָה בְּמְנִיָּן, כִּיּוֹן שְׂמַסְתַּלַּקַת הַבְּרַכָּה, שׁוֹרָה עֲלוּי הַסְטְרָא אַחְרָא וְיִכּוּל לְהַנּוּק. מְשׁוּם זֶה בְּמְנִיָּן לּוֹקְחִים כּוֹפֵר וּפְדִיוֹן לְהַעֲבִיר מְעֲלִיו הַמוֹת. פִּירוּשׁ. הַמְנִיָּן נִמְשַׁךְ מִבְּחֵי שְׂמַאֵל בְּלִי יָמִין, שְׁה״ס חֲכָמָה בְּלִי חֲסָדִים שְׂמַשֵּׁם נִמְשַׁכִּים הַמְּחַלּוֹקַת, הַחֲשַׁךְ וְהַמוֹת (כְּנ״ל ב״א נ״ז ד״ה ווה, ודף ט״ז ד״ה נפ). וְאֵינן לּוֹ תְקַנָּה אֲלֵא ע״י קוֹ הַאֲמַצְעִי, שְׁע״י הַמֶּסֶךְ שְׁלוֹ, מִמַּעַט הַגִּיד דְּשְׂמַאֵל וּמִיחַדּוֹ עִם הַיָּמִין, שְׂאוֹ מִתְמַעֲטִים אוֹרוֹת הַשְׂמַאֵל לְמַמְטָה לְמַעְלָה (כְּנ״ל ב״א דף ט׳ ד״ה מְחַלּוֹקַת) שְׁה״ס ו״ק בְּלִי ג״ה, דְּהֵינּוּ מְחַצִּית הַמְדַרְגָּה, וְז״ס מְחַצִּית הַשְּׁקָל, אֲבָל הָאֲרֵתוֹ בְּשִׁלְמוֹת, לְהִיּוֹתוֹ כְּלוּל בְּחֲסָדִים מִב׳ הַקּוּיָן, וְז״ש מוֹתְנָא אֲמָאִי סֻלִיק בְּמְנִיָּנָא. וּמְשִׁיב אֲלֵא בְּגִין דְּבְרַכְתָּא לֹא שְׂרִיא בְּמְנִיָּנָא, מְשׁוּם שְׂאֵין שֵׁם בְּרַכָּה, שְׁהוּא חֲסָדִים, לְהִיּוֹת אוֹ שְׂמַאֵל בְּפִרְדּוֹ מִיָּמִין שְׁהוּא בְּרַכָּה וְחֲסָדִים, כְּנ״ל. וְז״ש, (בְּאוֹת י״ג) אֲלֵא כּוֹפְרָא נְטִלִי מְנִיָּהּ, וְכוּ׃ וְהַכּוֹפֵר, שְׁה״ס מְחַצִּית הַשְּׁקָל, דְּהֵינּוּ הַנִּמְשַׁךְ מִמְּחַצִּית מְדַרְגַת הַשְּׂמַאֵל, לְהִיּוֹתוֹ

אַלְקֵי אֲבוֹתֵיכֶם וְגוֹ׃ הֲרֵי אַחַת, לְאַחַר כַּךְ, וְיִבְרָךְ אֲתֶכֶם כְּאִשֶׁר דְּבַר לְכֶם. לְהוֹדוֹת עֲלֵיהֶן, וּבְרַכּוֹת עַל בְּרַכּוֹת.

(יב) וַאִי אִיהוּ מְנִי וְכוּ׃ וְאִם הוּא מוֹנָה שְׂבַחוֹ שֶׁל חֲבֵרוֹ, וְאֵינּוּ מוֹדָה עַל הַבְּרַכּוֹת, הוּא נְתַפֵּס תַּחֲלָה מְלַמְעֵלָה, דְּהֵינּוּ שְׂנִיזָק מִחֲמַתּוֹ, וְאִם הוּא מְבֻרָךְ אוֹתוֹ, הוּא עֲצֻמוֹ מְתַבְרָךְ מְלַמְעֵלָה, וְצָרִיךְ לְבַרְכוֹ בְּעֵין טוֹבָה וְלֹא בְּעֵין רַעָה, וּבְכֹל דְּבַר רוּצָה הַקְּבִיָּה אֵהֲבַת הַלֵּב בְּשַׁעֲנָה שְׂמֻבְרָךְ, וְמָה, מִי שְׂמֻבְרָךְ אֵת חֲבֵרוֹ, רוּצָה הַקְּבִיָּה שְׂיִבְרַכּוּ בְּעֵין טוֹבָה וּבְלֵב טוֹב, מִי שְׂמֻבְרָךְ אֵת הַקְּבִיָּה עַל אַחַת כְּמָה וְכְמָה שְׂצָרִיךְ עֵין טוֹבָה וְלֵב טוֹב וְאֵהֲבַת הַלֵּב. מְשׁוּם זֶה, כְּתוּב וְאֵהֲבַת אֵת ה' אֱלֹקֶיךָ בְּכֹל לְבַבְךָ וְגוֹ׃

(יג) ת"ח הַא אוֹקְמוּהָ וְכוּ׃ בּוֹא וְדַאָה, הֲרֵי הָעֲמִידוּהוּ שְׂאֵין הַבְּרַכָּה שְׂלַמְעֵלָה שׁוֹרָה עַל דְּבַר שְׂנִמְנָה, וְאִם תְּאֹמֵר, יִשְׂרָאֵל אִיךְ נִמְנָו, אֲלֵא כּוֹפֵר לְקַחוּ מִמֶּנּוּ, וְכַבֵּד הָעֲמִידוּהוּ, וְהַחֲשׁוֹבוֹן לֹא הִיָּה עַד שְׂנַאֲסַף כֹּל אוֹתוֹ הַכּוֹפֵר, וְעֵלָה לְחֲשׁוֹבוֹן, וּבְתַחֲלִילָה הִיּוּ מְבֻרְכִים אֵת יִשְׂרָאֵל, וְאַח״כּ מִנּוּ אוֹתוֹ הַכּוֹפֵר, וְאַח״כּ חֲזָרוּ וּבְרַכּוּ אֵת יִשְׂרָאֵל, נִמְצָא שִׂישְׂרָאֵל נְתַבְרַכּוּ בְּתַחֲלִילָה וּבְסוּף, וְלֹא הִיָּה בְּהֶם מוֹת.

(דס״י דף קי״ז ע״ב)

(טו) יברך את בית ישראל, אלין נשין, דלא סלקין במניינא. יברך את בית אהרן, דאינון מברכין לעמא, בעינא טבא ובלבא טבא, וברחימותא דלבא. את בית אהרן, הכי נמי ר נשין, דאתברכן ^ט בברכתא.
 (טז) יברך יראי יי אלין אינון ליואי, וכלהו מתברכין, בגין דדחלין ליה לקב"ה. הקטנים עם הגדולים, אע"ג דלא עאלין במניינא.
 (יז) ת"ח לא אשתכח מניינא בהו בישראל דאתברכן ביה, כהאי מניינא. דהאי מניינא לאתברכא הוה, ולאשלמא שלימותא דעלמין הוה, ובאתר דברכאן נפקין אתמנון, דכתיב באחד לחדש השני, דאיהו זיוא דברכאן דעלמא, דמניה נפיק זיוא לעלמא. ועל דא אקרי חדש זי"ו, דזיוא דכלא נפיק מניה, ועל דא כתיב, ^{יז} יברכך יי מציון, וכלא חד מלה וכתוב ^{יח} כי שם צוה יי * את הברכה וגו'.
 (יח) רבי יהודה הוה שכיח קמיה דר"ש, א"ל ישראל מאן אתר אתברכן. א"ל, ווי לעלמא, דלא משגיחין ולא מסתכלין בני נשא, ביקרא דמלכא עלאה.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(ז (תהלים קלד) ויחי רנו צ"א. ח) (שם קלג) לך צב צ"ב. ר מוסיף נשין דלהון. ש מוסיף בברכתא דלהון.

המנין והחשבון

הסולם

מאמר

(יז) ת"ח לא אשתכח וכו': בוא וראה לא נמצא מנין בישראל שיתברכו ממנו. כמנין הוה, שנמנו במחצית השקל, כי מנין הוה להתברך היה, ולהשלים שלמות העולמות היה, שה"ס והשלמות הגדולה של יחוד החכמה בחסדים (כנ"ל באות י"ד) ובמקום שהברכות יוצאות ממנו, שכתוב באחד לחדש השני, שהוא זיו, דהיינו הארת חכמה שבשמאל, של ברכות העולם, שהם חסדים, שממנו יוצא הזיו לעולם. ועל כן נקרא החדש השני, שהוא קו שמאל (כנ"ל באות ט') בשם, זיו, כי זיו הכל יוצא ממנו, שהוא הארת החכמה כלול בחסדים. שלהיותו מאיר רק ממטה למעלה אינו נקרא אור אלא זיו. וע"כ כתוב, יברכך ה' מציון, שה"ס המלכות שבה מקום גילוי הארת החכמה (כנ"ל ב"א דף רע"ו ד"ה ועוד כמה) והכל דבר אחד הוא. כי המלכות נבנית מהחדש השני שה"ס קו שמאל. וכתוב, כי שם צוה ה' את הברכה חיים עד העולם. אשר הברכה ה"ס חסדים, וחיים ה"ס חכמה. בסו"ה החכמה תחיה את בעליה.

(יח) רבי יהודה הוה וכו': ר"י היה מצוי לפני ר' שמעון. אמר לו, ישראל מאיזה מקום הם מתברכים. אמר לו, אוי לעולם שאינם משגיחים, ובני אדם אינם מסתכלים בכבוד מלך העליון. בוא וראה, בשעה שישראל נמצאים זכאים לפני הקב"ה, היו העולמות נמצאים

להיותו כבר מיוחד עם הימין וקו האמצעי, כנ"ל. וסליק לחושבנא, כי בדרך זה אין מות בחשבון, אלא ארדבא שכל השלמות בו. וז"ש, ובקדמיתא מברכין להו לישראל, דהיינו שתחילה ממשיכים החסדים קו ימין, ולבתר מנאן ההוא כופרא, דהיינו שממשיכים מחצית השקל מקו השמאל, שה"ס ו"ק דחכמה, ולבתר מהדרין ומברכין לון לישראל. דהיינו שממשיכים חסדים מקו האמצעי, ונמצאים חסדים מקו ימין מצד זה וחסדים מקו אמצעי מצד זה, ולא סליק בהו מותנא. ואז אין שום דינים עוד בקו שמאל. וזה דומה למ"ש לעיל (אמור אות קצ"ז) כדין אחידן תרווייהו ביה ביצחק דא מהאי סטרא ודא מהאי סטרא ולא יכלין תוקפוי לנפקא לבר. ע"ש.
 (טו) יברך את בית ישראל: אלה הן הנקבות הנקראות בית, שלא עלו בחשבון. כי הנקבות לא נמנו במדבר. יברך את בית אהרן, משום שהם המהנים, ומברכים את העם בעין טובה, ובלב טוב, ובאהבת הלב, את בית אהרן, למה אומר בית. הוא מרמז ג"כ לנשים, שמתברכין בברכתו של אהרן.

(טז) יברך יראי ה' וכו': אלו הם הלויים, שכולם מתברכים משום שיראים מה'. הקטנים עם הגדולים, אע"פ שהקטנים לא נכנסו בחשבון, כי לא נמנו אלא מעשרים ולמעלה, יתברכו יחד עם הגדולים.

(דסו"י דף קי"ז ע"ב י*) דף קי"ח ע"א

במדבר

תא חזי, בשעתא דאשתכחו ישראל זכאין ת קמי קב"ה, והוּו א עלמין שכיתין
 בחד אילנא עלאה קדישא, דמזונא דכלא ביה, הוּו מתברך מאתר דכל ברכאן
 כנישין ביה. וביה ב אתנטע ג ואשתילו שרשוי.

(ט) וישראל לתתא, הוּו מתברכן ד מאתר דכל אינון ברכאן נפקין ה ביה,
 ולא מתעכבי למיפק, הה"ד יברכך יי מציון, וכתיב ט כטל חרמון שיורד
 על הררי ציון כי שם צוה יי את הברכה חיים עד העולם. ודא איהו נהירו
 דעלמא. דכתיב י מציון מכלל יופי אלהים הופיע. הופיע: נהיר. כד"א י הופיע
 מהר פארן. ו וכד ינהר, ינהר לכלהו עלמין.

(כ) וכד האי ז נהירו אתער, כלא הוא ה בחברותא, כלא הוא ברחימותא,
 כלא הוא בשלימו, כדין הוא שלמא דכלא, שלמא דעילא ותתא, הה"ד י יהי שלום
 בחילך שלוה בארמנותיך.

(כא) איש על דגלו באותות לבית אבותם יחנו בני ישראל וגו'. רבי
 אלעזר פתח, י שמחו את ירושלם וגילו בה כל אהביה וגו'. כמה חביבא
 אורייתא קמי קב"ה, דהא בכל אתר דמלי דאורייתא אשתמעו, קב"ה וכל
 חיילין דיליה כלהו צייתין למלוליה. וקב"ה אתי לדירא עמיה, הה"ד י בכל
 מקום אשר אזכיר את שמי וגו'. ולא עוד, אלא דשנאווי נפלין קמיה, והא אוקמוה.

מסורת הוהר

חלופי גרסאות

(ט) (תהלים קלג) לעיל אות יז צ"ח. י (שם ג) ח קמיה דקב"ה; מוסיף קמיה דקב"ה בהווא עלמא.
 א עמיה. ב אתנטעו. ג ואתשילו. ד מוסיף ואשתילו
 [; ואתשילין] שרשוי מאתר. ה מניח. ו ודא נהירו
 לכלהו עלמין. ז ל"ג נהירו. ח בחביבותא.
 י (שמות כ) לך קמ צ"ח רלט. רעא. ת"ז תי"ח לה. תכ"א נט. תכ"ד ע. תס"ט קיא. ז"ח עז
 ט"ד שכ"ו תק"ח קטו ט"א שי"ח קיז ט"ב שכ"ה.

מאמר

הסולם

המנין והחשבון

(כ) וכד האי נהירו וכו': וכשהאור
 הזה, דהיינו הברכה וחיים הנ"ל, מתעורר,
 הכל הוא בחבור, דהיינו בסוד הזווג, הכל הוא
 באהבה, הכל הוא בשלמות, אז הוא שלום הכל,
 שלום שלמעלה ושלמטה. ז"ש, יהי שלום
 בחילך שלוה בארמנותיך.

נמצאים באילן אחד עליון קדוש, שהוא ז"א,
 שבו מזון הכל. והוא היה מתברך ממקום שכל
 הברכות מקובצים שם, שהוא הבינה, ובו הוא
 גטוע והושתלו שרשיו. כי מוחין דז"א הושתלו
 בבינה, בסוד תלת מחד נפקי חד בתלת קיימא
 (כנ"ל ב"א דף רפ"ז ד"ה תלת).

(ט) וישראל לתתא הוּו וכו': וישראל
 למטה היו מתברכים ממקום שכל אלו הברכות
 יוצאות בו ואינן מתעכבות לצאת, שהיא מלכות,
 ז"ש, יברכך ה' מציון, וכתוב כטל חרמון
 שיורד על הררי ציון, שהיא מלכות, וכתוב,
 כי שם צוה ה' את הברכה חיים עד העולם
 (ע"י לעיל בדבור הסמוך). וזה הוא האור של
 העולם. שכתוב מציון מכלל יופי אלקים
 הופיע. הופיע, פירושו מאיר. כש"א, הופיע
 מהר פארן. וכשמאיר הוא מאיר לכל העולמות.

מאמר שמחו את ירושלם
 (כא) איש על דגלו באותות וגו': רבי
 אלעזר פתח. שמחו את ירושלם וגילו בה כל
 אהביה וגו'. כמה חביבה התורה לפני הקב"ה
 כי בכל מקום שדברי תורה נשמעים, הקב"ה
 וכל צבאותיו כולם מקשיבים לדבריו. והקב"ה
 בא לדור עמו. ז"ש בכל מקום אשר אזכיר את
 שמי וגו'. ולא עוד אלא ששונאיו נופלים
 לפניו. וכבר העמידוהו.

(דס"י דף קי"ח ע"א)

(כב) ת"ח פקודי אורייתא עלאין אינון לעילא. אתי בר נש ועביד פקודא חדא, ההוא פקודא קיימא קמי קב"ה, ומתעטרא קמיה, ואמר פלנייא עבד לי, ומן פלנייא אנא, בגין דאיהו אתער ליה לעילא. כגוונא דאיהו אתער ליה לתתא, ה"נ אתער לעילא, ועביד שלמא לעילא ותתא, כמה דאת אמר, (ו) או יחזק במעווי יעשה שלום לי שלום יעשה לי. יעשה שלום לי, לעילא. שלום יעשה לי, לתתא. זכאה חולקיה דההוא בר נש, דעביד פקודי אורייתא.

(כג) שמחו את ירושלם וגו', בגין דחזוה לא אשתכח, אלא בזמנא דישראל (כ) קיימי בארעא קדישא. דתמן אתחברת אתתא בבעלה, וכדין הוא חדוותא דכלא, חדוותא דעילא ותתא. בזמנא דישראל לא אשתכחו בארעא קדישא, אסיר ליה לבינ למחדי, ולאחזאה חידו. דכתיב, שמחו את ירושלם וגילו בה וגו', וגילו בה דייקא.

(כד) רבי אבא חמא חד בינ, דהוה חדי. בני טרונייא דבבל, בטש ביה, אמר שמחו את ירושלם כתיב, (ז) בזמנא דירושלם בחדוה, בעי בר נש למחדי. ר' אלעזר לטעמיה, דאמר שמחו את ירושלם, היינו דכתיב (ח) עבדו את יי בשמחה.

(כה) כתוב אחד אומר, עבדו את יי בשמחה, וכתוב אחד אומר, עבדו את יי ביראה וגילו ברעדה. מה בין האי להאי. אלא, כאן בזמנא דישראל שראן בארעא קדישא. כאן בזמנא דישראל שראן בארעא אחרא. עבדו את יי ביראה, דא כ"י, בזמנא דאיהי בגלותא ביני עממא.

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

(ו) (ישעיה כז) ויקרא עו צ"ה. (ז) (תהלים ק) ויצא קלה ט משתכחי. י בבית. כ מוסיף אמר ר' אבא בזמנא. ז מוסיף ד"א עבדו. צ (שם ב) ויחי קכט צ"א

שמחו את ירושלים

הסולם

מאמר

הכל, שמחה של מעלה ושל מטה. ובזמן שישראל אינם נמצאים בארץ הקדושה, אסור לאדם לשמוח ולהראות שמחה. שכתוב, שמחו את ירושלים וגילו בה וגו'. וגילו בה, הוא בדיוק, דהיינו בזמן שישראל נמצאים בה. (כד) רבי אבא חמא וכו': ד"א ראה אדם אחד, שהיה שמח בני טרוניא שבבבל, בעט בו. אמר, שמחו את ירושלים כתוב. בזמן שידושלים בשמחה צריך האדם לשמוח. ולא בזמן הגלות. ר' אלעזר הולך לטעמה, שאמר, שמחו את ירושלים היינו שכתוב, עבדו את ה' בשמחה. דהיינו שירושלים היא השכינה, וצריכים לעבוד ולשמח אותה.

(כה) כתוב אחד אומר וכו': כתוב אחד אומר, עבדו את ה' בשמחה. וכתוב אחד אומר עבדו את ה' ביראה וגילו ברעדה. מה בין זה לזה. ומשיב. כאן בזמן שישראל שורים בארץ

(כב) ת"ח פקודי אורייתא וכו': בוא ודאה, מצוות התורה עליונות הן למעלה. בא אדם ועשה מצוה אחת. המצוה ההיא עומדת לפני הקב"ה ומתעטרת לפניו, ואומרת פלוני עשה אותי, ומן פלוני אני, משום שהוא עורך אותה למעלה. כי כמו שהוא עורך את המצוה למטה כן היא מתעוררת למעלה, ועושה שלום למעלה ולמטה, דהיינו שגורם זוג לז"א ומלכות, המכונים מעלה ומטה. כמש"א, או יחזק במעווי יעשה שלום לי שלום יעשה לי, הוא למעלה, בז"א, שלום יעשה לי, הוא למטה, במלכות. אשרי חלקו של אותו האדם העושה מצוות התורה.

(כג) שמחו את ירושלים וגו'; הוא, משום ששמחה אינה נמצאת אלא בזמן שישראל נמצאים בארץ הקדושה, ששם מתחברת אשה בבעלה. דהיינו ז"א ומלכות, ואז הוא שמחת (דפריי דף קי"ח ע"א)

(כו) אמר ר' יהודה, והא כתיב (ק) כי בשמחה תצאו, ודא היא כ"י, כיון דאמר תצאו, מן גלותא הוא, ואקרי שמחה. א"ל, ודאי הכי הוא, דכל זמנא דאיהי בגלותא ושכיבת לעפרא, לא אקרי שמחה, עד דקב"ה ייתי לגבה, ויוקים לה מעפרא, ויימא (ר) התנערי מעפר וגו'. (ש) קומי אורי וגו'. ויתחברון (ט) כחזא, כדין חדותא אקרי. חדותא דכלא, וכדין בשמחה תצאו ודאי. כדין כמה חיילין יפקון לקבלא דמטרוניתא, לחדותא דהלולא דמלכא, כד"א (ת) ההרים והגבעות יפצחו וגו', וכתביב (א) כי הלך לפניכם יי ומאספכם וגו'.

(כז) * (ב) איש על דגלו באותות. (ד) אלן ארבע משריין דכנסת ישראל, דאינון תריסר שבטין, (ט) תריסר תחומין, סחור סחור לה. כלא כגוונא דלעילא, כתיב (ג) ששם עלו שבטים שבטי יה וגו'. ששם עלו שבטים, אלן י"ב שבטין, י"ב תחומין דלתתא.

(כח) שבטי יה, הא אוקמוה בגין די"ה עדות לישראל ודאי. ובגין דא, הראובני, השמעוני, י"ה בכל חד וחד. אבל ודאי הכי הוא, דהא אילנא עלאה קדישא, (ט) בהו (פ) אחתם בחותמוי. ואוקמוה דכתיב, (ד) ודמות פניהם פני אדם ופני אריה אל הימין וגו'. דיוקנא דאדם אתכליל בכלהו, ואפיין הו לדי סטרין דעלמא, ומתפרשן בדיוקניהון, וכלהון כלילן ביה באדם.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ק) (ישעיה נה) ויקרא מ צ"ט. (ר) (שם נב) שמות לב צ"צ. (ש) (שם ט) ויקרא כח צ"פ. (ח) (ישעיה נה) לעיל צ"ק. (א) (שם נב) משפטים ד צ"י תק"ח צו ט"ב שכ"ד קיז ט"א שכ"ה. (ב) לעיל אות כא צ"מ (ג) (תהלים קכב) ויצא צו צ"ה. (ד) (יחזקאל א) ב"א פה צ"א דרך אמת (ז) חטר תחלת המאמר.

מאמר

הסולם

הדגלים

של סעודת המלך, כש"א ההרים והגבעות יפצחו וגו'. וכתוב, כי הלך לפניכם ה' ומאספכם וגו'.

בארץ הקדושה, שאז עובדים לפני ה' בשמחה. וכאן בזמן שישאל שורים בארץ אחרת. אז צריכים לעבוד ביראה ולשמח ברעדה. עבדו את ה' ביראה. זו כנסת ישראל, דהיינו המלכות, בזמן שהיא בגלות בין העמים.

מאמר הדגלים

(כו) איש על דגלו באותות: אלו הם ארבע מחנות של כנסת ישראל, שה"ס חו"ג תו"מ, והם מיכאל גבריאל אוריאל רפאל, שהם י"ב שבטים וי"ב גבולים סביב סביב לה. כי בכל אחד מחו"ג תו"מ יש ג' קוין, והם י"ב. הכל הוא כעין שלמעלה כמו י"ב גבולים דז"א. כתוב, ששם עלו שבטים שבטי יה וגו'. ששם עלו שבטים, אלו הם י"ב שבטים, שהם י"ב גבולים שלמטה במלכות. שעלו ליי"ב גבולים דז"א. (כמ"ש לעיל פקודי אות קע"ד).

(כח) שבטי יה: העמידוהו, בשביל ש"ת שה"ס חו"ב, עדות לישראל ודאי (כנ"ל פקודי אות כ"א). ומשום זה כתוב הראובני חשמעוני הקדוש

(כו) א"ר יהודה ותא וכו': אר"י, והרי כתוב, כי בשמחה תצאו, שזו היא כנסת ישראל, וכיון שאמר תצאו, הרי מן גלות היא, ונקראת שמחה, הרי טאגס בגלות היא נקראת שמחה. אמר לו, ודאי כך הוא. שבכל זמן שהיא בגלות ושוכבת לעפר, אינה נקראת שמחה, עד שהקב"ה יבא אליה ויקים אותה מן העפר, ויאמר, התנערי מעפר וגו'. קומי אורי וגו' ויתחברו יחד, אז היא נקראת שמחה. שהיא שמחה הכל, ואז בשמחה תצאו ודאי. אז כמה צבאות יצאו לקבל את המטרוניתא לשמחה

(כט) מיכאל מימינא, גבריאל משמאלא, אוריאל לקדמייהו, רפאל לאחורייהו, שכינתא עלייהו. תרין מכאן, ותרין מכאן, והיא באמצעיתא. כגוונא דא בארעא דלתתא, תרי מכאן, ותרי מכאן, וי"ה בניייהו.

(ל) כיון דנטלין תרין דגלים, מה כתיב. ונסע אהל מועד מחנה הלויים וגו'. ולבתר, אינון תרין אחרנין ד' משריין אינון לד' טטרי עלמא, ואשתכחו תריסר. אוף הכי לתתא כגוונא דלעילא.

(לא) ונסע בראשונה דגל מחנה יהודה, לקביל משריין ^ק דאוריאל. ומחנה דראובן לקביל משריין ^ר דמיכאל. דא לדרום, ודא למזרח. מזבח ה"נ דרומית מזרחית. ומחנה דן לצפון. מחנה אפרים ימה. מחנה דן לקביל משריין דגבריאל. מחנה אפרים למערב, לקביל משריין דרפאל מזבח ה"נ צפונית מערבית. כלא אחיד דא בדא, עד דסלקא כלא ואתאחד בשמא קדישא, דאיהו שירותא דכלא. עלאה דכלא קדישא דכלא. כלא אתכליל ביה.

חלופי גרסאות

צ והיא. ק דמיכאל. ר דאוריאל.

הדגלים

הסולם

מאמר

שהם ד' מחנות לד' רוחות העולם. מזרח דרום מערב צפון. ונמצאים י"ב. כי כל דגל כולל ג' שבטים, כי למטה הוא גם כן כמו למעלה. במלכות (כמ"ש באות כ"ז)

(לא) ונסע בראשונה וכו': ובתחילה נסע דגל מחנה יהודה, שהוא כנגד המחנה של אוריאל. ואח"כ דגל מחנה ראובן כנגד המחנה של מיכאל. זה ראובן לדרום, שהוא חסד, וזה יהודה, למזרח, שהוא ת"ת. וההזאה שעל המזבח היתה ג"כ תחילה בקרן דרומית מזרחית. שהם חסד ות"ת. ומחנה דן לצפון, ומחנה אפרים ימה. מחנה דן לצפון, הוא כנגד המחנה של רפאל. וההזאה שעל המזבח היתה ג"כ צפונית מערבית. שהם גבורה ומלכות. הכל אחוז זה בזה עד שהכל עולה ומתאחד בשם הקדוש הויה, שהוא תחלת הכל, דהיינו ו' דהויה שהוא חכמה עליון על הכל ה' ראשונה, שהיא בינה. קדושת הכל ו' שהוא ת"ת. הכל נכלל בו, היא ה' אחרונה שהיא מלכות.

פירוש, ארבע הדגלים שבארבע רוחות הם כנגד ארבעה מחנות שכינה, אוריאל, מיכאל, רפאל, גבריאל, שדגל מחנה יהודה הוא במזרח שהוא ת"ת, וקו האמצעי. ואחריו ראובן בדרום שהוא חסד וקו ימין. ואו י' אפרים במערב, שהוא מלכות. ואחריו דן בצפון, שהוא גבורה וקו שמאל. וכל דגל כולל

שיש י"ה בכל אחד ואחד. ה' מתחלה וי' בסוף. אבל ודאי כך הוא, כי אילן העליון הקדוש, שהוא שם הויה, חתם אותם בחותם שלו, והעמידוהו שכתוב, ודמות פניהם פני אדם ופני אריה אל הימין וגו'. אשר דמות אדם, שהיא מלכות, כלולה בכלם וד' פנים היו לד' רוחות העולם, ונבדלים בצורתם, דהיינו אריה שור נשר, וכולן היו כלולות באדם. שהם מלכות. כי אריה שור נשר הם חג"ת, ופני אדם הם מלכות, המקבלת מכולם וכולם כלולים בה.

(כט) מיכאל מימינא גבריאל וכו': מיכאל לימין שהוא דרום, גבריאל משמאל, לצפון, אוריאל לפניהם, שהוא מזרח, רפאל לאחוריהם, שהוא מערב, השכינה עליהם. שנים מכאן, מדרום וצפון, ושנים מכאן, ממזרח וממערב, והיא המלכות, באמצע. כעין זה בארץ שלמטה, בדגלים, שנים מכאן שהם דגל מחנה יהודה ודגל מחנה ראובן. ושנים מכאן, שהם דגל מחנה אפרים ודגל מחנה דן. וי"ה באמצע, שהם ב' לוחות העדות שבארו, שהלך באמצע. והשינוי שיש כאן בדגלים, שמזרח הולך תחילה, שהוא ת"ת, יתבאר להלאה (באות ל"ה).

(ל) כיון דנטלין תרין וכו': כיון שנסעו ב' דגלים, של יהודה ושל ראובן, מה כתוב, ונסע אהל מועד מחנה הלויים וגו'. ולאחר כך אלו שני דגלים אחרים, של אפרים ושל דן.

(וטווי דף ק"ח ע"ב)

(לב) י' מזרח הוא שירותא דנהורא, אזיל ושאט ט ואפיק לדרום. ודרום נפיק ותלייא בשירותא דמזרח. ה' דרום. ת מניה נפיק דרום א בעלמא. ב ועייל י' בשירותא דמזרח, ואפיק ליה.

(לג) ומן ה' תלייא דרום וצפון, וההוא ג דבינייהו, י' מזרח ד י"ה דרום וצפון ה תלייאן ביה. ו באמצעייתא. ודא הוא בן דכר. בג"כ איהו בין צפון לדרום. וע"ד תנינן, מאן דיהיב מטתו בין צפון לדרום, הויין ליה בנים זכרים. דהאי בן דכר איהו בין צפון לדרום. ה' עלאה ו בה תליא צפון ודרום, ובן דכר בינייהו, ברזא ז דיו"ה. ח ה' בתראה מערב.

(לד) וע"ד דרום אחיד ה ט מזרח, דאיהו שירותא דשמשא ותלייא ביה. וע"ד תנינן, מסטרא דאבא אחיד ותלייא חסד עלאה. מסטרא דאימא תלייא גבורה. כגוונא דא אחיד כלא דא בדא.

(לה) זוויין דמדבחה ה"נ אסתחרן, ו בא לו לקרן דרומית מזרחית. דדרום תוקפיה במזרח, דאיהו שירותא דשמשא, ותוקפא דשמשא לא שרייא אלא בשירותא. מזרחית צפונית. כיון דדרום נטיל תוקפיה דמזרח, הוא אנהיר לצפון וצפון אתכליל בדרום, דהא שמאלא אתכליל בימינא.

חלופי גרסאות

ט ונפיק. ת מניה ונפיק. א ל"ג בעלמא; לעלמא. ב ל"ג ועייל. ג ל"ג דבינייהו. ד ו'; ה. ה תלייא; תליין. ו בה תליין; תלייא בין. ז דיו. ח ל"ג ה'. ט במזרח. י ל"ג ובא לו.

דרך אמת ה עיין כל זה בפרוט בשער מהות וההנהגה פכ"א.

הדגלים

הסולם

מאמר

למדנו, מי שנותן מטתו בין צפון לדרום יהיו לו בנים זכרים. כי בן זכר הזה שהוא ת"ת, הוא בין צפון לדרום, כי ה' עלאה, בינה, בה תלויים צפון ודרום, שהם ב' הקוין שבה, ובן הזכר שהוא ת"ת הוא ביניהם, המיוחדם, בסוד יו"ה, אשר י' היא קו ימין, בדרום. ו' היא קו האמצעי, שימינו לדרום, ושמאלו לצפון. ה' היא קו שמאל, בצפון. ה' אחרונה דהויה, היא מערב. דהיינו מלכות.

(לד) וע"ד דרום אחיד וכו': וע"כ דרום נאחו במזרח, שהיא התחלת השמש, ותלוי בו. וע"כ למדנו, מצד אבא, שהוא י', נאחו ותלוי חסד עליון. מצד אמא שהיא ה', תלוייה גבורה. כעין זה נאחו הכל זה בזה.

כולל ג' שבטים, הרי הם י"ב. כנגד י"ב גבולים שבמלכות, הנחתמים מי"ב גבולים שבהויה. וז"ש עד רסלקא כלא ואתאחד בשמא קדישא, דהיינו הו"ה.

(לב) י' מזרח הוא וכו': ה' דהויה דז"א, היא מזרח, והיא התחלת האור. הולך ומשוטט ומוציא הדרום, שהוא חסד. ודרום יוצא ותלוי בתחילת המזרח, שהוא י' דהויה, שהוא חכמה. ה' דהויה דז"א היא דרום. כלומר, שממנה יוצא הדרום בעולם. כי ה' היא בינה ומבינה נמשך החסד, שהוא דרום. אלא ה' היא שהיא חכמה, נכנסת בתחילת המזרח, ומוציאה את החסד, והוא משתלשל ויוצא דרך הבינה לז"א.

(לה) זוויין דמדבחה ה"נ וכו': הקרנות של המזבח מסובבים גם כן כך, ובא לו לקרן דרומית מזרחית, כי הדרום חיוזקו היא במזרח, בקו האמצעי שהוא תחלת השמש, וכחו של השמש אינו שורה אלא בתחילתו. ואח"כ הוא בא לקרן מזרחית צפונית. כי אחר שהדרום, שהוא

(לג) ומן ה' תלייא וכו': ומן ה' תלוייה דרום וצפון ואיתו ג' ביניהם, שהוא קו האמצעי המיוחדט י' מזרח. י"ה, דרום וצפון תלויים בהם, דרום מן י', וצפון מן ה', ו' באמצע, המיוחדט. זה הוא בן זכר, דהיינו ת"ת ושהוא בן י"ה, משום זה הוא בין צפון לדרום. וע"כ (דפו"י דף קי"ח ע"ב)

לו) צפונית מערבית, דהא מערב דאיהי כ בה' בתראה, נטלא מצפון. וע"ד צפון אזיל למערב. מערבית דרומית, היא אזלא : לאתחברא בדרום, כמה דדרום

חלופי גרסאות

כ ה' ל לאתחבא ; לאתחאדא.

הדגלים

הסולם

מאמר

ובנחה יאמר שובה ה' רבבות אלפי ישראל. שה"ס הארת החסדים המכונים רבבות, אלא מתוך שנקלטה בהם הארת החכמה מזמן הנסיעה, הם מכונים רבבות אלפי, כי אלפים רומזים על הארת חכמה, בסו"ה ואאלפך חכמה. ולפי שהנסיעות האלו היו במדבר שהוא מקום החצונים, היו צריכים לשמירה יתרה, שלא יינקו מהם החצונים. ונודע שכל זמן שלא נגלה קו האמצעי יש יניקה לדינים וחצונים הן בקו ימין והן בקו שמאל, כי אז יש מחלוקת ביניהם, והימין הוא בבחינת ו"ק בחסרון ג"ר, והשמאל הוא בחכמה בלי חסדים שהוא חשך וכל החצונים והדינים נמשכים ממנו. וע"כ לא נגלו מקודם הימין והשמאל, שהם דרום צפון, אלא האמצעי נגלה תחילה, בבחינת מה שהוא מיחד הדרום והצפון זה בזה ומשלים את שניהם, שקו הימין שהוא חסדים קונה ג"ר מהתכללות השמאל, וקו השמאל שהוא חכמה קונה חסדים מהתכללות הימין, ואז יכול להאיד, ומבריה כל החצונים. אמנם הכרעה זו של קו האמצעי נעשתה בין ב' קוין ימין שמאל של הבינה, שת"ת עלה אל הבינה, ויחד אותם בסוד הדעת, ואז יצאו ג' קוין, ימין שמאל ואמצע בבינה, שהם נקדאים שם חכמה בינה דעת. וכיון דתלת מחד נפקי, שיצאו ג' קוין חב"ד בבינה מן אחד שהוא ת"ת, ע"כ חד בתלת קיימא, וזה הת"ת ג"כ בג' קוין אלו (כנ"ל ב"א דף רפ"ז ד"ה תלת ע"ש) ומטעם הזה חלך תחילה דגל מחנה יהודה, במזרח, שה"ס קו האמצעי, שהתחלתו היא בדעת הנעלם. ביחוד ימין ושמאל דאו"א. ואח"כ ביחוד ימין ושמאל דישסו"ת שה"ס דעת המגולה המיוחד ימין ושמאל, שלא תהיה בהם אחיזה לדינים וחצונים. ואחריו יצא החסד, שהוא עיקר פעולת קו האמצעי, להכריע את הימין ולהמשיך החסדים, להלביש החכמה שבשמאל, שהיתה חשך מחסרון חסדים. וכיון שגילה החסדים שה"ס נסיעת דגל מחנה ראובן יצאה אחריהם המלכות להכלל בימין, כי המלכות נבנית תחילה מחכמה בלי חסדים והיתה חשך, ע"כ אחר שנגלו החסדים עם נסיעת מחנה ראובן בדרום, יצאה אחרי המלכות

שהוא חסד, קבל חזקתו של המזרח, דהיינו אחר שקו אמצעי יחד דרום וצפון, האיר המזרח לצפון, והצפון נכלל בדרום כי השמאל נכלל בימין, על ידי קו האמצעי.

לו) צפונית מערבית וכו' : ואח"כ בא לו לקרן צפונית מערבית, כי המערב שהוא בה' אחרונה, דהיינו מלכות, נוטל מצפון. וע"כ הצפון הולך למערב, כי המלכות נבנית מקו שמאל. ואח"כ בא לו לקרן מערבית דרומית, שהמלכות הולכת להתחבר בדרום, דהיינו להלביש החכמה בחסדים, כמו שהדרום תלוי במזרח, בקו האמצעי, וע"כ החיזוק שלו, שהוא מזרח, הולך תחלה, אף המערב כך הוא הולך להתאחו בדרום, והדרום שהוא החיזוק שלו, הולך תחלה, ז"ש וימינו תחבקי, ימין זה הוא דרום. משום זה היא יונקת מב' הצדדים מצפון ומדרום. משמאל ומימין. ז"ש שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקי שמאלו זהו צפון וימינו זהו דרום.

ביאור המאמר. כי הוקשה לו להזהר למה נשתנה כאן בדגלים, סדר המדרגות מבבל המקומות, אשר יהודה שבמזרח שהוא ת"ת הלך בראש כולם, ואחריו ראובן שבדרום שהוא חסד, ואחריו אפרים שבמערב שהוא מלכות, ואחריו דן שבצפון שהוא גבורה. ולמה לא הלכו לפי סדר המדרגה, תחילה ראובן שהוא חסד, ואחריו דן שבצפון, שהוא גבורה, ואחריו יהודה שבמזרח שהוא ת"ת, ואחריו אפרים שבמערב, שהוא מלכות. וכדי לתרץ את זה, מביא כל המאמר שלפנינו.

והענין הוא. כי סוד הנסיעות שבמדבר היו לגלות הארת החכמה, כי אין הארת החכמה מתגלה אלא בזמן הנסיעה בלבד, שה"ס גילוי הקוין בזה אחר זה, וכשגמרו נסיעתם, אז הם נחים, והארת החכמה אינה מתגלה יותר. (כנ"ל בשלח דף ל"ט ד"ה וג'). שזסו"ה, ויהי בנסוע הארון ויאמר משה קומה ה' ויפוצו אויביך וגו'. כי גילוי הארת חכמה ה"ס קימה, ועם גילוייה נפוצים כל הקליפות, כי הארת החכמה מברחה אותם, אבל כשנגמרה הנסיעה, נאמר,

(דפו"י דף קי"ח ע"ב)

תלייא במזרח, ותוקפיה אזיל בשרותא. ה"נ מערב, אזלא מ לאתאחדא בדרום, הה"ד (ה) וימינו תחבקני. נ ימינא דא הוא דרום. בג"כ ינקא מתרין סטרין,

מסורת הוהר

(ה) (שיר ב) ב"א רלה צ"א

חלופי גרסאות

מ לאתחבקא. נ וימינו.

מאמר

הסולם

הדגלים

המלכות, שהיא דגל מחנה אפרים, להתלבש בחסדים, וכיון שעיקר בנינה של המלכות הוא משמאל, ע"כ הלך אחריה דגל מחנה דן שהוא משמאל. ולפיכך הקדים המזרח לדרום, משום שהמזרח מחזק את הדרום ומיחדו עם הצפון, וכיון שהוא המשלים את הדרום הלך תחילה, ולפיכך הקדים המערב את הצפון, כדי שיהיו החסדים של דרום לפניו, והחכמה של צפון לאחוריו. כי כן היא המלכות בבחינת גדולתה, שחסדים הם בחינת פנים שלה, וחכמה בבחינת אחורים שלה. ולפיכך הלך דרום לפניה, והצפון לאחריה.

ובדברים אלו מתבארים כל דברי המאמר. כי תחלה מבאר בדרך כלל, שי"ב גבולים שבמלכות נחתמים מי"ב גבולים דהויה דז"א, וז"ש (באות כ"ו) **אלין ארבע משריין וכו' כלא כגוונא דלעילא וכו' שי"ב גבולים** שבמלכות הם כעין שלמעלה בז"א. דהיינו שהם חויג תו"מ שבכל אחת ג' קוין וכו'. ואח"כ (באות כ"ט) מבאר בפרטות שה"ס ד' החיות וד' המלאכים שהם מרכבה להשכינה, דהיינו שעליהם מתגלה הארת החכמה שבמלכות. ואח"כ (באות ל') מבאר היחס מד' דגלים שלמטה, להמרכבה של המלכות שלמעלה, ואח"כ (באות ל"א) מבאר סדר הלוכס של הדגלים ביחס המרכבה של המלכות, שמזרח ודרום הולכים תחלה ואח"כ מערב וצפון. ואח"כ (מאות ל"ב והלאה) מתרץ את השינוי הזה שנעשה בדגלים, שהסדר היה מזרח דרום מערב צפון, ולא כדרכו תמיד, דרום צפון מזרח מערב. ואומר, שדבר זה נמשך משודש י"ב גבולים שבז"א שה"ס הויה, ששורשו הוא ת"ת שעלה והכריע בין ב' קוי הבינה ונעשה שם דעת, כנ"ל בסוד תלת מחד נפקי. ות"ת הזה שנעשה לדעת נקרא ג"כ מזרח, להיותו מעיקרו ת"ת.

וכבר ידעת ההפדש בין חכמה דימין לחכמה שבשמאל, שהחכמה דימין היא עצם החכמה הנמשכת מחכמה סתימאה, שהיא בחינת חכמה דע"ס דאור ישר. אבל חכמה זו נסתמה ואינה מגיעה לעולמות כלל. ודכר ונוקבא

(דפווי דף קי"ח ע"ב)

16

שבחכמה זו נקראים או"א עלאין, וה"ס י' דהויה, וכל הארת החכמה המתפשטת בעולמות היא דק מבינה דע"ס דאור ישר השבה להיות חכמה, שדכר ונוקבא שלה נקראים ישסו"ת, וה"ס ה' דהויה (ע"י לעיל ב"א דף דנ"א ד"ה נחית). ובדרך כלל נבחנו י"ה דהויה לימין ושמאל, והו' שה"ס קו אמצעי מכריע ומיחד אותם, אמנם בדרך פרט, כשעולה הת"ת להכריע בין י"ה, עולה תחילה ליחד ימין ושמאל שבי' דהויה, שה"ס או"א עלאין, ומיחדם זה אין החכמה נמשכת כנ"ל, אלא חסד לבד, ולפיכך מכונה דעת זו המיחדת או"א עלאין בשם **דעת הנעלם**, ואח"כ בא ומיחד ימין ושמאל שבה' דהויה, שה"ס ישסו"ת, שה"ס בינה השבה לחכמה, וע"י הדעת המיחדת אותם נמשכים חסדים וחכמה ביחד, כי בהם מתגלה החכמה, ולפיכך נקראת דעת זו **דעת המגולה**.

זה אמרו (באות ל"ב) י' מזרח, שהי' דהויה שה"ס או"א עלאין, מאירים על ידי המזרח, שה"ס דעת הנעלם המיחדם, הוא שירותא דנהורא, כי תחילת האור היוצא על ידי יחוד הדעת הוא בי' דהויה כנ"ל. אזיל ושאט ואפיך לדרום, שמוזגם זה יוצא הדרום שה"ס החסד, משא"כ הצפון, שה"ס חכמה, נעלם כאן. כנ"ל. וז"ש ודרום נפיך ותלייא בשירותא דמזרח, שירותא דמזרח הוא דעת הנעלם. המתחיל מאו"א עלאין, וע"י זווגו יוצא החסד לבד. אמנם החסד אינו יוצא ישר מאו"א עלאין לז"א, אלא, ה' דרום, כלומר, מניה נפיך דרום בעלמא, כי החסד יוצא מבינה לז"א, אלא ועייל י' בשירותא דמזרח, שאו"א שה"ס י' נכנסים ומזווגים על ידי דעת הנעלם, הנקרא שירותא דמזרח, ואפיך ליה, ומוציא החסד לז"א, דרך ח' דהויה, שהיא בינה. כי כל מדרגה לא תוכל לקבל משהו אלא ממדרגה הסמוכה לה, ולא מעלי עליונה, ונתבאר, שהחסד, שה"ס דרום וקו ימין מתגלה ע"י שירותא דמזרח, שהוא דעת הנעלם שבי' דהויה, ונמצא שהיחוד דג' קוין לגלות חכמה וחסדים, אינו נוהג באו"א עלאין, שהוא י' דהויה

מצפון ומדרום. הה"ד (ו) שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני. שמאלו דא הוא צפון, וימינו דא הוא דרום.

מסורת הזהר

(ו) (שם) שם

הדגלים

הסולם

מאמר

ומביא דוגמא מהזאות שעל המזבח. וז"ש. (באות ל"ה) שבתחילה מקדים הקדן של דרומית מזרחית. משום דדרום תוקפיה במזרח שהחיוק של דרום, שהוא חסד, הוא במזרח, שהוא ת"ת. דאיהו שירותא דשמשא, שהוא התחלת השמש, דהיינו דעת הנעלם שע"י זוונו מתגלה אור החסד, ותקפא דשמשא לא שריא אלא בשירותא, שעיקר כח קו האמצעי, שנקרא שמש, נמצא בהתחלתו, כשהוא בסוד הדעת המיוחד א"א עלאין, להמשיך אור החסד. ואח"כ, מזרחית צפונית, כיון דדרום נטיל תוקפיה דמזרח, אחד שהדרום לקח חיוקו מן המזרח, דהיינו שנתגלה על ידו בסוד היחוד דדעת הנעלם ב"י דהויה, אנהיר לצפון, מאיר המזרח, לגלות הצפון שה"ס השמאל, דהיינו שהדעת שה"ס המזרח, בא ומיוחד ימין ושמאל שבח' דהויה שה"ס ישסו"ת, שמיחוד הזה מתגלה ומאיר הצפון, כנ"ל. בסוד דעת הנגלה, וצפון אתכליל בדרום, שע"י המזרח שה"ס דעת הנגלה נכללים ב' הקוין זה בזה, וחכמה דשמאל מתלבשת בחסדים דימין, ואח"כ צפונית מערבית, דהא מערב דאיהו, בה' בתראה נטלא מצפון, שהמלכות שהיא מעדיב נבנית בעיקר מקו שמאל, ואח"כ, מערבית דרומית היא אזלא לאתחברא בדרום, כי החכמה שבה צריכה להתלבש בחסדים, שהוא דרום, וע"כ המערב מקבל מן הדרום, ונמצא עכשיו שהמערב, שה"ס המלכות פניה אל הדרום, בסוד הזאה אחרונה דמעדיב דרומית, כדי שמלכות תקבל חסד מן הדרום, ואחוריה אל הצפון, כדי שתקבל הארת החכמה שהוא בצפון, והדי זה דומה לנסיעת הדגלים, שדגל מחנה אפרים שבמערב, שהיא מלכות, פניה לדרום, כי נוסע אחד דגל מחנה ראובן שבדרום, כדי לקבל ממנו חסד, ולאחוריה הדגל של המלכות נוסע דגל מחנה דן שבצפון, שהוא גבורה וקו שמאל, שהמלכות מקבלת ממנו חכמה, ונמצא דגל מחנה אפרים שבמערב, פניו לדרום ואחוריו לצפון, כנ"ל בהזאות המזבח, והטעם הוא כי אין המלכות מקבלת מצפון שהוא קו שמאל אלא בכלים דאחורים שלה

דהויה, שהדי אינו מגלה שם רק קו ימין בלבד, אלא בישסו"ת מתגלה היחוד דג' קוין כנ"ל. וז"ש (באות ל"ג), ומן ה' תלייא דרום וצפון וההוא דבינייהו, שמן ה' דהויה, שה"ס בינה וישסו"ת מתגלים ג' קוין שהם דרום צפון ואמצעי, שקו אמצעי כאן הוא דעת המגולה, וממשיך חכמה וחסדים יחדיו, ע"י יחוד צפון ודרום זה בזה.

ונתבאר שהיחוד ע"י שירותא דמזרח, המתגלה ב'י דהויה, אינה מגלה רק קו ימין בלבד, שהוא חסד, דרום, והיחוד הנעשה בה' דהויה ע"י דעת המגולה מגלה גם הצפון שה"ס קו השמאל, שה"ס חכמה, וז"ש, ה' מזרח, ה' מגלה החסד בכח מזרח, שהוא דעת הנעלם, ונמצא ה"ה, דרום, וצפון, תלייאן ביה, שמוזוג ה' תלוי החסד, שהוא קו ימין, והוא מקוד החסדים, אבל קו שמאל נעלם בו, ומזווג הח' מתגלה קו השמאל שה"ס צפון, כי בו יש גילוי חכמה דשמאל, ונמצא שהצפון תלוי בח', ומבחינה זו נבחנו א"א שהם קו ימין, וישסו"ת שהם קו שמאל, שה"ס י"ה, והו' באמצעיתא, שה' דהויה מוזוגת אותם זה בזה, וז"ש (באות ל"ד) וע"ד, דרום אחד מזרח, דאיהו שירותא דשמשא, שדרום שה"ס חסד, אחוז במזרח ותלוי בו כמו ענף בשורשו, כי דעת הנעלם, שהוא שירותא דשמשא, שעקדו הוא ת"ת הנקרא שמש ומזרח, אלא בסוד עליתו ל"ה נעשה דעת, ובסוד התחלת הדעת שהוא באו"א עלאין נעשה שורש לגילוי החסד, שעל ידו מזדווגים או"א עלאין ומוציאים החסד כנ"ל, ובוה מובן למה הלך דגל מחנה יהודה שבמזרח, שה"ס ת"ת, קודם דגל מחנה ראובן שבדרום, שה"ס החסד, והיינו כאמור, משום שהמזרח הזה, ה"ס שירותא דמזרח, שהוא דעת הנעלם, שהוא השורש של גילוי החסד, והחסד שה"ס דרום הוא ענף שלו, וע"כ הלך השורש תחלה ואח"כ הענף, וז"ש, וע"ד תנינן מסטרא דאבא, שה"ס ה' דהויה, אחיד ותליא חסד עלאה, כי מוזוגם יוצא החסד, שה"ס קו ימין, ומסטרא דאבא תליא גבורה, שמוזוגם מתתקן ומתגלה קו שמאל, שהוא גבורה.

(דפ"י דף ק"י ע"ב)

לז) ורזא דא אוליפנא, קודשא בריך הוא יהיב מטתיה, בין צפון לדרום. ואחידת להאי בן ודאי. וע"ד אית להו לבני נשא למיהב מטתייהו בין צפון לדרום. והכי אוליף לי אבא. דיהבין להו בנין דכרין. דהא איהו אתכוון כלפי מהימנותא שלימא עלאה, בשלימותא דכלא. לגבי קודשא בריך הוא דאיהו בין צפון לדרום, ולגבי כנסת ישראל ם דאיהי בין צפון לדרום. ודאי יהוון ליה בנין דכרין.

לח) ובכלא * בעי לאחזאה עובדא כגוונא דלעילא, וכמה דאחזי עובדא לתתא, ה"נ אתער לעילא, ץ ואוקמוה. שמע ף ר' פנחס, ונשקיה לר' אלעזר, ובכה וחיך, אמר, זכאה חולקי בהאי עלמא ובעלמא דאתי.

לט) פתח ואמר, זי יי אורי וישעי ממי אירא וגו'. יי אורי וישעי, כיון דבר נש ץ אסתכל בנהורא דלעילא, וקב"ה אנהיר עליה, לא דחיל מעלאין ותתאין. כד"א, ח ועליך יזרח יי וכבודו עליך יראה. יי מעוז חיי, כיון דקב"ה אחיד ביה בבר נש, לא מסתפי בהווא עלמא מכל מאריהון דדינין. אוף אנא כהאי גוונא, כיון דאחידנא באבוך ובך ף לא אסתפינא בהאי עלמא ובעלמא אחרא.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ז (תהלים כז) ויקרא ם צ"י ח (ישעיה ם) שמות ם דאנהירין. ע ל"ג ואוקמוה. ף חמוי ול"ג ר' פנחס. לה צ"ו

מאמר

הסולם

הוגלים

שלה. ובכלים דפנים הוא מקבלת חסדים מקו ימין (כמ"ש לעיל ויקהל דף ל' ד"ה פירושו).

אל הקב"ה שהוא בין צפון לדרום, ואל כנסת ישראל, שהיא המלכות, שנקראת מטה, שהיא בין צפון לדרום, ודאי יהיו לו בנים זכרים.

והנה נתבאר היטב טעם הליכת הרגלים שהיו מזרח תחילה, שה"ס דעת הנעלם שה"ס שידותא דנהורא, שהוא שורש לאור החסד הנגלה מאו"א. וע"כ הולך אחריו הדרום שהוא ענף שלו, ואחריו המערב, שהוא המלכות שפניה צדיכים להיות לדרום, ואחריו הצפון, שאחוריה של המלכות צדיכים להיות לצפון. בסו"ה שמאלו תחת לדאשי וימינו תחבקני, ותחת בכל מקום, פירושו אחודים.

לח) ובכלא בעי לאחזאה וכו': ובכל דבר צדיכים להראות מעשה שיהיה כעין של מעלה, וכמו שמדאה המעשה למטה, כך מתעורר עליו למעלה, והעמידוהו. שמע ר' פנחס ונשק לר' אלעזר, ובכה וצחק. אמר אשרי חלקי בעולם הזה ובעולם הבא.

מאמר ה' אורי וישעי

לז) ורזא דא אוליפנא וכו': וסוד זה למדתי, שהקב"ה נותן מטתו בין צפון לדרום, שמטתו, ה"ס המלכות, ונאחזת בבן הזה ודאי, שהוא ז"א, שהוא שם בין דרום לצפון. וע"כ יש לבני אדם לתת מטתם בין צפון לדרום, שימין המטה יהיה לדרום, ושמאל המטה לצפון. כמו עמידת ז"א בין דרום לצפון (כנ"ל באות ל"ג) וכך לימד אותי אבי, שנותנים להם בנים זכרים, משום שהוא נתכוון כלפי אמונה השלמה העליונה בשלמות הכל, דהיינו (דסו"י דף קי"ח ע"ב *) דף קי"ט ע"א

לט) פתח ואמר ה' וגו': פו"א ר' פנחס, ה' אורי וישעי ממי אירא וגו'. ה' אורי וישעי, היינו, כיון שאדם הסתכל באור העליון, והקב"ה האיר עליו, אינו מתירא מעליונים ותחתונים. כש"א, ועליך יזרח ה' וכבודו עליך יראה. ה' מעוז חיי, היינו כיון שהקב"ה אווזו בו באדם, אינו מתירא בעולם ההוא מכל בעלי דינים. ואף אני כמו זה, כיון שאני נאחו באביך ובך, איני מתירא בעולם הזה ובעולם האחר.

ועלך

(מ) ועלך כתיב, ^ט ישמח אביך וגו'. כיון דכתיב ישמח אביך ואמך, מאי ותגל יולדתך, דהא באמך סגיא. אלא ישמח אביך: דא קב"ה. ואמך: דא כנסת ישראל. ותגל יולדתך: יולדתך דלתתא. ר' שמעון אבוך אן חדוותא דיליה. אלא קרא הוא בלחודוי דכתיב ^י גיל יגיל אבי צדיק: דא קב"ה. ויולד חכם ישמח בו: דא אביך דלתתא. דבר אחר, גיל יגיל אבי צדיק: דא אביך דלתתא. ויולד חכם ישמח בו, כתיב בתוספת וא"ו, דא קב"ה ^י הוא לעילא.

(מא) ^ה אמר ר' אלעזר, כתיב ^ו בידך אפקיד רוחי פדיתה אותי יי אל אמת. האי קרא אית ^א ליה לאסתכלא ביה, חמיתון מאן דאפקיד בידא דמלכא מידי. אלא, ודאי זכאה הוא בר נש, דאזיל באורחוי דמלכא קדישא, ולא חטי קמיה. תא חזי, כיון דעאל ליליא, אילנא דמותא שליט בעלמא, ואילנא דחיי אסתלק לעילא לעילא. וכיון דאילנא דמותא שליט בעלמא בלחודוי, כל בני עלמא טעמין טעמא דמותא. מ"ט. בגין דההוא אילנא גרים.

(מב) ובר נש בעי לאקדמא ולמפקד בידיה ^ב נפשיה בפקדונא. כפקדונא דבר נש, דיהיב פקדונא לאחרא, דאף ע"ג דאיהו אתחייב לגביה יתיר מההוא פקדונא, לאו כדאי לאתאחדא ביה, הואיל ופקדונא אתמסר לגביה, ואי יסרב ביה, ודאי נבדוק אבתריה, דלאו מזרעא קדישא הוא, ולאו מבני מהימנותא.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(ט) (משלי כג) כ"ב צב צ"א י' (שם) יתרו קמב צ"ק ר יולד חכם וישמח בו וישמח בו כתיב. ^ט ל"ג הוא; ולעילא. ת מתחיל כתיב עד אמת אמר ר"א. א ל"ג ליה. ב פקדונא דנפשיה. (כ) (תהלים לא) צו נב צ"ש

בידך אפקיד רוחי

הסולם

מאמר

מקרא זה יש להסתכל בו, הראיתם מי שיפקיד משהו בידי המלך שהוא הקב"ה. ומשיב, אלא ודאי, אשרי הוא האדם ההולך בדרכיו של המלך הקדוש, ואינו חוטא לפניו. בוא וראה כיון שנכנס הלילה אילן המות שולט בעולם, ועץ החיים מסתלק למעלה למעלה, וכיון שאילן המות שולט בעולם לבדו, וכל בני העולם טועמים טעם מות. כי השינה היא אחד מששים במיתה. מהו הטעם. הוא משום שהאילן הזה גורם. שהיא מלכות השולטת לבדה בלי ז"א גורמת את זה. כי המלכות נקראת לילה.

(מ) ועלך כתיב, ישמח וגו': ועליך כתוב, ישמח אביך וגו'. שואל, כיון שכתוב ישמח אביך ואמך, מהו ותגל יולדתך, הרי די במה שאמר ואמך. ומשיב, אלא ישמח אביך, זהו הקב"ה, ואמך זוהי כנסת ישראל, שהיא מלכות. ותגל יולדתך, היינו יולדתך שלמטה דהיינו אמך, בעולם הזה. וא"כ, ר' שמעון אביך איפה הוא שמחה שלו שאינו מרומו בכתוב הזה. ומשיב, אלא יש לו מקרא בפני עצמו, שכתוב, גיל יגיל אבי צדיק, זהו הקב"ה. ויולד חכם ישמח בו, זהו אביך של מטה. דהיינו ר' שמעון. פירוש אחר, גיל יגיל אבי צדיק, זהו אביך שלמטה. ויולד חכם ישמח בו, כתוב בתוספת ו', שהיה די שיאמר יולד חכם. הוא על הקב"ה למעלה. שנקרא ו'.

(מב) ובר נש בעי וכו': ואדם צריך להקדים עצמו ולהפקיד בידו הנפש שלו. בפקדון. כפקדון של אדם הנותן פקדון לאחר. דהיינו משכון, שאע"פ שהוא מחויב לו יותר ממחירו של הפקדון ההוא, אינו חשוב לו להתאחו בר"ב עמו, כיון שמסד לו פקדון. ואם ממאן לתת לו פקדון, ודאי נבדוק אחריו. כי אינו מזרע קדוש, ואינו מבני אמונה.

מאמר בידך אפקיד רוחי

(מא) א"ר אלעזר וכו': אר"א כתוב, בידך אפקיד רוחי פדיתה אותי ה' אל אמת. (דפו"י דף ק"ט ע"א)

(מג) כך ההוא אילנא, בני נשא אקדימו ויהבין ליה פקדונא דנפשיהו, וכל נשמתין דבני עלמא נטיל. וכלהו טעמין טעמא דמותא, בגין דהאי אילנא דמותא הוא. ובגין דכל אינון נפשתא, אע"ג דכלהו אתחייבו לגביה, ולא כדאי הוא לאתבא פקדונא לגביה דבר נש, אלא כיון דכלהו אתמסרי ליה בפקדונא, אתיב כל פקדונין למאריהון.

(מד) ת"ח, לאו כדאי הוא דהאי אילנא דמותא לאתבא פקדונא לגביה דבר נש. אלא בשעתא דאילנא דחיי אתער בעלמא. ואימתי אתער ההוא אילנא דחיי. בשעתא דסליק צפרא. וכדין, כיון דהאי אתער בעלמא, כל בני עלמא חייין, ושביק ואהדר ההוא אילנא דמותא כל פקדונין דאתפקדו לגביה, ואזיל ליה. מ"ט חייין. בגין דההוא אילנא דחיי גרים.

(מה) ואי תימא, הא בני נשא סגיאיין אינון דמתערין בליליא, בעוד דאילנא דמותא שליט. אלא, ודאי ההוא אילנא ה דחיי קא עביד. מ"ט. בגין דכתיב לראות היש משכיל דורש את אלהים. ולא יהא ליה פתחון פה לבר נש, דיימא, אלמלי שליטנא בנפשאי בליליא, אשתדלנא באורייתא. א"ר יהודה, האי בישראל ודאי והכי הוא. אבל באו"ה דחמינא כהאי גוונא, מ"ט. א"ל ודאי שפיר הוא דקא אמרת.

(מו) פתח ואמר, (מ) מה אקוב לא קבה אל ומה אזעום לא זעם יי. ת"ח, כגוונא דאית לעילא, אית לתתא. ו לעילא אית ימינא ואית שמאלא. ז לתתא

מסורת הזוהר

חלופי גרסאות

(ל) (תהלים יד) בא לב צ"ד. (ט) (במדבר כג) ח"ג ק"ט. ג ל"ג מן ולא עז כיון. ד ל"ג האי ה דמותא. ו ל"ג לעילא. ז ל"ג לתתא.

מאמר

הסולם

בידך אפקיד רוחי

משום שאותו עץ החיים גורם, שהוא ז"א השולט ביום.

(מה) ואי תימא הא וכו': ואם תאמר, הרי בני אדם רבים הם שמקיצים משנתם בלילה, והוחזרו להם החיים, בעוד שאילן המות שולט. ומשיב, אלא ודאי אותו עץ החיים עושה זאת. מהו הטעם, משום שכתוב, לראות היש משכיל דורש את אלקים. ולא יהיה לאדם פתחון פה, שיאמר, אם הייתי שולט בנפשי בלילה, הייתי קם ועוסק בתורה, א"ר יהודה. זהו ודאי נכון בישראל, וכך הוא. אבל באומות העולם, שאנו רואים גם כן כמו זה, שמקיצים משנתם בלילה, מהו הטעם. אמר לו, ודאי יפה הוא מה שאמרת.

(מו) פתח ואמר מה וגו': פו"א, מה אקוב לא קבה אל ומה אזעום לא זעם ה'. בוא ודאה, כמו שיש למעלה כן יש למטה, למעלה במלכות

(מג) כך ההוא אילנא וכו': כך הוא אילן הזה, שהוא מלכות, שבני אדם מקדימים ונותנים לו נפשם בפקדון, וכל נשמות של בני העולם לוקח. וכולם טועלים טעם מיתה. משום שאילן זה הוא של מות. שבשעה שהמלכות היא בפירוד מז"א שהוא עץ החיים, הוא אילן המות, ומשום שכל אלו הנפשות, אע"פ שכולן מתחייבות אליו, ואין ראוי להשיב הפקדון אל האדם, עם כל זה, כיון שכולן נמסרו לו בפקדון, הוא משיב כל הפקדונות לבעליהם. (מד) ת"ח לאו כדאי וכו': בוא ודאה, אילן המות הזה אינו ראוי להשיב הפקדון לאדם בבוקר: אלא בשעה שעץ החיים מתעורר בעולם, ומתי מתעורר עץ החיים ההוא. בשעה שבא הבוקר, ואז כיון שעץ החיים הזה מתעורר בעולם, ויוצאים כל בני העולם חיים, ואותו אילן המות עווב ומחזיר כל הפקדונות שנפקדו אצלו, והולך לו. מהו הטעם הם חיים. הוא (דסו"י דף קי"ט ע"א) 20

ישראל ה ועמין. ישראל ה אתאחדן לימינא, בקדושא דמלכא קדישא. עמין עכו"ם לשמאלא, לסטרא דרוח מסאבא. וכלהו לתתא מכלהו דרגין . דשמאלא. וכלהו דרגין אחידן דא בדא, *) עד דתליין מן רישא. וכגוונא דרישא נטיל, בההוא גוונא נטיל זנבא, דאיהי תתאה. מ"ט. בגין דאחיד ביה. ובגין כך, עמין עכו"ם, בההוא סטר מסאבא דלהון, הכי כ אתדברו.

מז) בלעם הוא אשתמש בכלהו ד דרגין תתאין. והוא הוה חמי בהאי תתאה דאיהו זנבא, ה דלא יכיל לאתדברא אלא ברישא. בגין כך אמר, מה אקוב לא קבה , אל, דההוא רישא עלאה, לא אשתכח בדינא באינון יומין.

מח) ואע"ג דהאי אל אוקימנא, ה האי מלכותא קדישא נטיל שמא כגוונא ע דעילא, והאי טב וחסד דהאי עלמא ובגין כך ה אקרי אל, אלא דאיהו זועם בכל יום, דאשתכח ביה דינא.

מט) ות"ח, אל שדי הא אוקימנא דביה ספוקא דעלמא ואיהו אמר לעולם די, דהא האי אל הוא דאזווג בהדיה, ובגין כך אקרי אל שדי, אל דשדי. ועל דא מה אקוב לא קבה אל. בגין כך, כגוונא דאתער רישא, ה"נ אתער תתאה.

חלופי גרסאות

ח ושאר עמין. ט ל"ג אתאחון. י לשמאלא. כ אתדבר. ל כתיב. מ לא. נ מוסיף אל דאיהו רישא בגין. ס באתר אחרא עלאה והוא טב וחסד דעלמא האי מלכותא קדישא נטיל שמא כגוונא דעילא. ע דכלא. פ מקרי.

בידן אפקיד רוחי

הסולם

מאמר

מח) ואע"ג דהאי אל וכו': ואע"פ ששם הוה, אל, העמדנו (לעיל צו אות צ"א) שהוא חסד עליון, הרי מלכות הקדושה לוקחת שם הזה כעין שלמעלה, והיא טוב וחסד בעולם הזה, ומשום זה היא נקראת בשם, אל. אלא שהוא זועם בכל יום, בסו"ה, ואל זועם בכל יום, משום שנמצא בו דין, ובאותם הימים לא היה בו דין, ע"כ אמר בלעם מה אקוב לא קבה אל.

מט) ות"ח אל שדי וכו': ובוא וראה, אל שדי, הרי העמדנו, שבו ספוק העולם והוא אמר לעולם די, שהוא יסוד, המתפיע די למלכות הנקראת עולם. כי אל הוה, שהוא מלכות, מזדווגת עמו, ומשום זה נקרא, אל שדי דהיינו אל דשדי. כי אל, שהוא מלכות מזדווגת עם שדי, שהוא יסוד, וע"כ אמר, מה אקוב לא קבה אל, על המלכות הנקראת אל. וידע זה, משום שכמו שמתעורר הראש, שהוא מלכות, כך מתעורר התחתון שהוא הזנב, דהיינו רוח הטומאה. ובלעם הסתכל בזנב, וידע מה בראש.

במלכות, יש ימין, ויש שמאל אף למטה, יש ישראל ועמים. ישראל נאחזים בימין, בקדושת המלך הקדוש, עמים עכו"ם נאחזים בשמאל, והיינו רך בצד רוח הטומאה, שהוא למטה מכל המדרגות דשמאל. וכל המדרגות אחוזות זו בזו, מלמטה, עד שתלויות בראש, דהיינו בצד שמאל שלמעלה במלכות, ובאותו אפן שהראש נוסע למעלה, כמו זה נוסע גם כן הזנב, שהוא המדרגה האחרונה למטה, שהוא רוח הטומאה, מהו הסעם. הוא משום שאחוז בו, כי הם אחוזים זה בזה ממטה עד למעלה כמו שלשלת, ומשום זה, עמים עכו"ם, באותו אפן שהוא צד הטומאה שלהם, כך הם מונהגים. מז) בלעם הוא אשתמש וכו': בלעם השתמש בכל המדרגות התחתונות הירודות מצד שמאל של המלכות, והוא היה מסתכל באותה המדרגה התחתונה שהיא זנב, והיה יודע מה שלמעלה, כי התחתונה אינה יכולה להתנהג אלא על ידי הראש. משום זה אמר מה אקוב לא קבה אל, שראה למטה, וידע שאותו ראש העליון, שהוא השמאל שבמלכות, אינו נמצא בדין באלו הימים.

(ג) בכה רבי אלעזר, פתח ואמר (ו) קולה כנחש ילך וגו'. (ז) השתא דישראל בגלותא, איהי ודאי אזלא כנחש. חויה כד (ח) איהו כפיף רישא לעפרא, (ט) סליק זנבא, (י) שליט ומחי לכל אינון דאשתכחו קמיה. (יא) אוף הכי השתא בגלותא, כהאי גוונא, רישא כפיף לעפרא, וזנבא שליט. מאן עביד לזנבא (יב) דיסתליק לעילא ושליט ומחי, רישא (יג) דאתכפיא לתתא. ועם כל דא, (יד) מאן מדבר ליה לזנבא, ומאן נטיל ליה למטלנוי. האי רישא. אעיג דאיהו כפיף לעפרא, הוא (טו) מדבר למטלנוי, בגין דא (טז) קולה כנחש ילך.

(נא) (יז) והשתא שאר עמין דאינון אחידן בזנבא, סלקין לעילא, ושלטין ומחיין, ורישא כפיף לעפרא, כד"א (יח) נפלה לא תוסיף קום וגו'. ועם כל דא, האי רישא מדבר לזנבא (יט) ונטיר ליה, כד"א (כ) שמוני נוטרה את הכרמים, אלין עמין עעכר'ם, דאינון זנבא. אתא רבי יהודה ונשיק ידוי, אמר אלמלי לא שאילנא מלה בעלמא, אלא דשאלנא דא ורווחנא ליה, די לי. דהשתא ידענא (כא) עמין עכר'ם, ושולטנותא דלהון היך מתדבר. זכאה חולקהון דישראל, דעלייהו כתיב, (כב) כי יעקב בחר לו יה וגו'.

(גב) (כג) א"ל רבי אלעזר, מהו לסגולתו. א"ל, תלת אבהן אלין אקרון סגולה, בין לעילא בין לתתא. כגוונא דא כהנים לויים וישראלים, וכלא חד. ואלין סגולתו

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(ג) (ירמיה מו: ט) (עמוס ה) ויחי קסד צ"ה ע) (שיר א) תוריע כא צ"כ ז"ח פו ט"א שמי"ז פ) (תהלים קלה) גח מז צ"ב.
 ז מוסיף השתא כהאי גוונא. ק מוסיף איהו בדינא. ר מוסיף וסליק זנבא כדין זנבא. ש סליק. ת ל"ג מן אוף עד מאן. א דאסתליק. ב מוסיף דאתכפיה לתתא מיד ויהי למטה בכספו. ג מוסיף מדבר ליה. ד ל"ג קולה כנחש ילך. ה השתא. ו ונטיל. ז דעמין; דשאר עמין.
 דרך אמת ו) נוי מנחינו לזנב.

בידך אפקיד רוחי

הסולם

מאמר

(מ"ו) של המלכות, עולים למעלה ושולטים ומכים, והראש כסוף לעפר. כש"א נפלה לא תוסיף קום וגו'. ועם כל זה, הראש מנהיג את הזנב, ושומר אותו, כש"א שמוני נוטרה את הכרמים, שהם עמים העכו"ם שהם בזנב. בא ר' יהודה ונשיק ידיו. אמר, אם לא הייתי שואל דבר בעולם, אלא מה ששאלתי זה, והרוחתי אותו, די לי. כי עתה ידעתי בחינת עמים העכו"ם, ואיך מתנהגת השליטה שלהם. אשרי חלקם של ישראל, שעליהם כתוב, כי יעקב בחר לו יה ישראל לסגולתו.

(ג) בכח ר' אלעזר וכו': בכה ר"א פתח ואמר, קולה כנחש ילך וגו'. כי עתה שישאל הם בגלות, ודאי שהמלכות הולכת כנחש, כי דרך הנחש הוא כשהוא כופף ראשו לעפר, הוא מעלה זנבו, והזנב שולט ומכה כל אלו הנמצאים לפניו. אף כך עתה כשישראל הם בגלות, עושה המלכות ג"כ. כאפן הזה של הנחש, שהראש כסוף לעפר, והזנב, דהיינו המדרגה התחתונה הנ"ל, שולט. מי עשה שהזנב יתעלה למעלה וישלוט ויכה, הוא הראש שנתכופף למטה. ועם כל זה, מי מנהיג את הזנב, ומי מסיע את הזנב לנסיעותיו, הוא הראש הזה, אע"פ שהוא כסוף לעפר, הוא מנהיג נסיעותיו של הזנב. משום זה אוח"כ, קולה כנחש ילך.

(גב) א"ל רבי אלעזר וכו': א"ל ר"א, מהו לסגולתו. שאומר, ישראל לסגולתו. אמר לו שלשה אבות אלו נקראים סגולה, בין למעלה, שהם חג"ת, ובין למטה, שהם אברהם, יצחק יעקב. וכעין זה, כהנים לויים וישראלים, שהם ג"כ כנגד חג"ת, והכל אחד. ואלו הם סגולתו

(גא) והשתא שאר עמין וכו': ועתה שאר העמים שהם נאחזים בזנב (כנ"ל אות דפריי דף ק"ט ע"ב) 22

של קב"ה לעילא, וסגולתו לתתא. ודא הוא דכתיב (ז) והייתם לי סגולה מכל העמים.

(ג) ונסע אהל מועד מחנה הלויים וגו'. לבתר מה כתיב, ונסע דגל מחנה אפרים לצבאותם ימה. היינו שכינה שרויה במערב, ואוקמוה. כתיב (ח) ויברכם ביום ההוא לאמר בך יברך ישראל לאמר וגו'. וישם את אפרים וגו'. בך יברך ישראל, ישראל סבא. מאי קמ"ל.

(ד) אלא בך יתברך ישראל לא כתיב, או בך יבורך ישראל, מהו יברך ישראל. אלא, ישראל קדישא לא יברך ה לעלמא, אלא בך, דאנת במערב. וכתיב (ט) אני אל שדי פרה ורבה. אוליפנא דחמא עמיה שכינתא, וכדין אמר בך יברך ישראל לאמר. בך יברך לעלמא.

(ה) והאיך חמא, והכתיב (י) ועיני ישראל כבדו מזוקן וגו'. אלא שכל את ידיו כתיב. מאי שכל. אלא ימינא הוה זקיף, וסטי ליה שכינתא כלפי אפרים, וארח ריחא דשכינתא על רישיה, כדין אמר בך יברך ישראל. וחמא דאיהו למערב.

(ו) ודאי שכינתא במערב, והא אוקימנא בגין דלהוי בין צפון לדרום,

חלופי גרסאות

ח עלמא

מסורת הזהר

(ז) (שמות יט) בא ג צ"ג. (ק) (במדבר ב). (ר) (בראשית מח) שמות מד צ"ע. (ש) (שם לה). (ת) (שם מח) ויחי קטו צ"א.

מטתו שלשלמה בין צפון לדרום

הסולם

מאמר

(נד) אלא בך יתברך וכי: ומשיב, אלא בך יתברך לא כתוב, או בך יבורך ישראל, מהו יברך ישראל, שהוא לאחרים. אלא פירושו, ישראל הקדוש, שהוא ז"א, לא יברך לעולם אלא בך, באפרים, שאתה במערב, שהוא השכינה. וכתוב, אני אל שדי פרה ורבה. הרי שהברסה היא בשכינה שנקראת אל שדי (כנ"ל אות מ"ט) ולמדנו שראה עמו השכינה, ואז אמר, בך יברך ישראל לאמר. שפירושו בך, בהשכינה, יברך לעולם.

סגולתו של הקב"ה למעלה, וסגולתו של הקב"ה למטה. וזהו שכתוב, והייתם לי סגולה מכל העמים, דהיינו מפני שיש בהם כהנים לויים ישראלים הנקראים סגולה.

פירוש עיקר ההפרש מישראל לעמים הוא מפני שהעמים דבוקים בקו שמאל בלבד בלי ימין. וישראל דבוקים בג' קוין. שה"ס חג"ת. ומשום זה הם סגולה מכל העמים. כי יחוד ג' קוין נקראים סגולה.

מאמר מטתו שלשלמה בין צפון לדרום

(נה) והאיך חמא והכתיב וכי: שואל, ואיך ראה, השכינה, והרי כתוב, ועיני ישראל כבדו מזוקן וגו'. הרומו גם לעינים הרוחניות ומשיב, אלא שכל את ידיו כתוב, מהו שכל. ומשיב, אלא יד ימין היתה זקופה כנגד אפרים, ונטתה השכינה כלפי אפרים, וישראל הריח ריח השכינה על ראשו, או אמר בך יברך ישראל, וראה שהיא במערב. כלומר, שלא ראה בבחינת העינים, אלא שראה בבחינת הריח, שפירושו ממטה למעלה.

(נג) ונסע אהל מועד מהנה הלויים וגו': ואחר זה, מה כתוב, ונסע דגל מחנה אפרים לצבאותם ימה. היינו השכינה השרויה במערב, והעמידוהו, לעיל (באות ל"א) שאפרים שנסע במערב ה"ס המלכות, וע"כ נסע אחר דגל מחנה ראובן שהוא בדרום שהוא אחר וכי. ע"ש. כתוב, ויברכם ביום ההוא לאמר, בך יברך ישראל. שואל, לאמר וגו' וישם את אפרים וגו'. בך יברך ישראל, הוא ישראל סבא. שואל מה מלמדנו בזה.

(נו) ודאי שכינתא במערב וכי: ודאי הוא שהשכינה במערב, והעמדנו שהיא כדי שתהיה

(דפו"י דף ק"ט ע"ב)

ולאתחברא בגופא, ולמהוי בזווגא חד. וצפון מקבלא לה תחות רישא, ודרום מחבקא לה, הה"ד א שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני. והא אוקימנא ודאי, מטתו שלשלמה בין צפון לדרום, ולאתחברא בגופא, וכדין כללא חד לאתברכא עלמא. תנו, כל האומר תהלה לדוד ג"פ בכל יומא, ה מובטח לו שהוא בן העוה"ב, * והא אוקימנא בגין לזווגא לה. להאי תהלה, ולאשתכחא כ בכל יומא בין צפון לדרום.

נז) אתי בר נש בצפרא, מקבל עליה עול מלכות שמים, באינון תושבחן דקאמר ה תהלה לדוד, וכלהו הללויה דאינון סדורא דעשרה תושבחן, ז דעשרה כתרין קדישין דשמא קדישא. ובגין כך עשרה אינון הללויה. לבתר סיים בעשרה תושבחן, דאינון ב הללויה הללו אל בקדשו וגו'. הללוהו וגו'. מאן אינון עשרה הללויה, והא חמשה אינון. אלא שרי שבחא בהללויה, וסיים בהללויה.

נח) לבתר עלויא דסדור שבחא, באז ישיר משה, דאית ביה כלא. ובדא מקבל עליה עול מלכותא קדישא. לבתר אשרי לה בחסד, בסיומא דצלותא, לאתקדשא ביה. לבתר בצלותא דמנחה דגבורה תלייא, ודינא שארי. אשתכח בכל נ יומא ה דא מטה דאתיהיבת בין צפון לדרום. לאתחברא בזווגא דא בגופא

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

ט ל"ג מובטח לו שהוא בן העולם הבא י ל"ג להאי תהלה. כ ל"ג בכל יומא. ל מוסיף כמה דאתמר מסדר שבחא באינון. ט מוסיף עם תהלה. נ דרומא; רוחא. ט הא; ל"ג דא מטה.

א) (שיר ב) ב"א דלה צ"א. ב) (תהלים קז) סקודי עב צ"ו.

דרך אמת ז) עשר ספירות הנקראים כתרין קדושים.

מסתו שלשלמה בין צפון לדרום

הסולם

מאמר

שאומר, דהיינו, תהלה לדוד וכל אלו הללויה, שהם סדר של עשר תשבחות, של עשר ספירות הקדושות של השם הקדוש. ומשום זה יש עשר פעם הללויה. ואח"כ מסיים בעשר תשבחות, שהם, הללויה הללו אל בקדשו וגו' הללוהו וגו'. שואל, איפה הם עשרה הללויה, והרי רק חמשה הם. כי אין רק ה' מזמורים עמתחילים בהללויה. ומשיב, אלא כל תשבחה מתחילה בהללויה ומסתיימת בהללויה. והם עשרה.

נח) לבתר עלויא דסדור וכו': ואח"כ ערך סדור השבח של אז ישיר משה, שיש בו הכל. ובוה מקבל עליו עול מלכות הקדוש. אח"כ משרה אותה בחסד, עם סיום התפלה, שתתקדש בו. כי תפלת שחרית היא כנגד אברהם שהוא חסד, וקו ימין. ואח"כ בתפלת המנחה תלויה הגבורה והדין שורה. שהוא כנגד יצחק שהוא גבורה וקו שמאל. נמצא מטה זה, שהיא מלכות, נתונה בכל יום בין צפון לדרום, בין תפלת שחרית שה"ס דרום לבין

שתהיה בין צפון ודרום, כי המערב הוא בין צפון לדרום, ותתחבר בהגוף, שה"ס ז"א שנקרא גוף, שפירושו ז"ס תחתנות, ולהיות עמו בזווג אחד, והצפון, שהוא קו שמאל דז"א, מקבל אותה תחת ראשה, והדרום, שהוא קו ימין דז"א, מחבק אותה. ז"ש שמאלו תחת לראשי, שזון השמאל שה"ס הארת החכמה שבו, מקבלת ג"ר שנקרא ראש. וימינו תחבקני, וזן הימין, שה"ס חסדים מקבלת הארת ז"ת שלה שנקראות גוף. והעמדנו, ודאי שמטתו שלשלמה, שה"ס המלכות הנקראת מטה (כנ"ל באות ל"ז) היא בין צפון לדרום. שהם חסד וגבורה, כדי שתתחבר בגוף, שהוא ת"ת, ואז הם כלל אחד שיתברך העולם. למדנו כל האומר תהלה לדוד ג' פעמים בכל יום מובטח לו שהוא בן העולם הבא. והעמדנו, שפירושו הוא, דהיינו שמוזוג תהלה זו, שהיא המלכות, שתמצא עם ז"א, בכל יום בין צפון לדרום.

נז) אתי בר נש וכו': בא אדם בבוקר, מקבל עליו עול מלכות שמים באלו התשבחות

כדקא יאות. ומאן דמסדר ^ע ומחבר לה בכל יומא כהאי ^פ גוונא, ודאי הוא בן העוה"ב.

(נט) בגין כך האי דגל מחנה אפרים ימה, ואיהו בין צפון לדרום. דרום ראובן מן סטרא חד, דכתיב דגל מחנה ראובן תימנה. צפון דן מסטרא אחרא, דכתיב דגל מחנה דן צפונה. אפרים, בין דא לדא. אשתכח מערב דאיהו אפרים, בין צפון לדרום, כלא כגוונא דלעילא.

(ס) רזא ליתבי דרומא ^צ אחונא. והכי שדר ^ק לון ^ר אחונא, ^ש מסדרי ^ת בוצינין ברזין קטירין, דבעיתו ליחדא יחודא ^ט בטופסרא דקטרא, לאה, קבילו עליכו עול מלכותא קדישא בכל יומא בקדמיתא, ובדא תעלון ^א בקשורא קדישא דדרום, ואסחרו סטרי עלמא, עד דמתקשרן בקטורא חדא, ובדרום ^ב תקיעו דוכתא, ותמן תשרון.

(סא) ר' אלעזר שאיל לר"ש אבוי, א"ל, סימנא לזווגא דיחודא מנין. א"ל ברי, אע"ג דאוקימנא מלין לכל סטר וסטר, ואתבדרו הכא מלה והכא מלה סימנא דא נקוט בידך, והכי הוא, כעין סחרא דמדבחא, דתנן, ובא לו לקרן דרומית מזרחית, מזרחית צפונית, צפונית מערבית, מערבית דרומית. א"ל והא לא יכיל עד דמקבל עליה ב"נ עול מלכותא קדישא בקדמיתא, ויהיב עליה עול דא, ואת אמרת דייתי לדרום בקדמיתא.

חלופי גרסאות

ע ל"ג ומחבר. ^פ מוסיף גוונא דמסדר. ^צ אחינו; ^{אחרי}; ^{אחור}. ^ק לי. ^ר אחוס; ^{אחינו}. ^ש מסטרא; ^{סטטירא}. ^ת דבוצינין; ^{דבוסינין}. ^א בקטורא; ^ב תקיפו. ^ז סוד זה הוא בין יושבי דרום. ועיין ביאור סאמר זה בפרוט בשער ופרק הנזכר. ^ט בדפוס וציור קשר העליון אשר באצילות.

מסתו שלשלמה בין צפון לדרום

הסולם

מאמר

אחינו, מסדרי המאורות, בסודות הקשרים, דהיינו היחודים, שאתם רוצים ליחד יחוד בסדר של קשר העליון, קבלו עליכם בכל יום עול מלכות הקדושה תחילה, ובוה תעלו עמה בקשר הקדוש של דרום, שהוא חסד, ותסבבו ד' רוחות העולם חו"ג תו"מ, עד שמתקשרים בקשר אחד, ובדרום, תקבעו המקום, ושם תשכנו. זיהינו כעין סבוב המזבח, כמ"ש לפנינו.

מאמר סימנא דיחודא

(סא) ר' אלעזר שאיל וכו': ר"א שאל את ר"ש אביו, אמר לו, סימן לזווג היחוד, כדי שלא נטעה, מאין, אמר לו, בני, אע"פ שהעמדנו דברים לכל צד וצד, ונתפזרו הדברים, דבר כאן, ודבר כאן, סימן זה החזק בידך, וכך הוא, כעין סיבוב המזבח. שלמדנו, ובא לו לקרן דרומית מזרחית, מזרחית צפונית, צפונית

לבין תפלת מנחה שה"ט צפון. שתתחבר בזווג הזה בגוף שהוא ז"א, קו האמצעי, כראוי. ומי שמסדר ומחבר המלכות בכל יום באפן הזה, ודאי הוא בן העולם הבא. כלומר שע"ז אמרו כל האומר תהלה לדוד בכל יום מובטח לו שהוא בן עולם הבא (כנ"ל אות נ"ו).

(נט) בגין כך האי וכו': ומשום זה, דגל מחנה אפרים הוא ימה, במערב, והוא בין צפון לדרום, דרום הוא ראובן, הוא מצד אחד, שכתוב, דגל מחנה ראובן תימנה, צפון הוא דן מצד האחר, שכתוב, דגל מחנה דן צפונה. אפרים, בין זה לזה, כי ראובן שהוא דרום, לפניו, ודן, שהוא צפון, לאחוריו, נמצא המערב שהוא אפרים, שהוא בין צפון לדרום, הכל כעין המלכות שלמעלה.

(ס) רזא ליתבי דרומא וכו': סוד זה הוא לאחינו יושבי הדרום, וכך שלחו לנו (דפו"י דף ק"כ ע"א)

טב) א"ל, כלא הא אמינא לך, ג דהא ובא לו לקרן, ד אמינא בקדמיתא, והא ידעתא ה רוא דקרן, ודא הוא עול מלכותא קדישא. לבתר דרומית מזרחית, דתמן הוא אילנא דחיי. ודא לאזדווגא ליה במזרח דאיהו אבא עלאה. דהא בן מסטרא דאבא קא אתי. ובגין כך, מדרום למזרח, דתוקפא דדרום במזרח הוא, ובעי לאתקשרא כחדא, דרום במזרח.

סג) ומזרח דאתקשר ו בצפון, בגין דהאי אשלים ד ומלי נחלין ומבוועין, וע"ד מזרחית צפונית, אלין אבא ואמא דלא מתפרשן לעלמין, והא אוקימנא. ומה דאתמר צפונית, דאיהו טמירא עלאה, ומסטר דילה נפיק צפון, ודינין מסטרא דילה מתערין, אע"ג דהיא רחמי וחיזו. והא אוקימנא. וכד איהי נפקת, צפון נפקת ביה, דאיהו אתכליל ה ואתקשר בדרום.

סד) לבתר צפונית מערבית, ט דהא מסטרא דאבא נפיק בן, ומסטרא דאמא נפיקת בת. ובגין כך צפונית מערבית, ודא הוא קרן דקדמיתא, דהשתא אתקשר

חלופי גרסאות

ג ל"ג דהא. ד ל"ג אמינא. ח ל"ג רוא דקרן. ו מוסיף בצפון כד"א וצפוןך תמלא בטנך. ז ומטי. ח ואקשיר. ט דהאי.

סימנא דיחודא

הסולם

מאמר

שהוא דעת הנגלה והתחתית, וע"כ צריך ליחד מזרחית צפונית, דהיינו לקשר המזרח בבינה, ואלו מזרח וצפון, הם אבא ואמא שאינם מתפרשים לעולם, כי מזרח הוא דעת דאבא עלאה, שה"ס או"א עלאין. והדעת דאבא עלאה מתדבקת בדעת דאמא עלאה ובקו שמאל המתגלה בה שנקרא צפון (כמ"ש שם). וכבר העמדנו. ומה שנאמר בה, באמא עלאה, צפונית, הוא משום שהיא צפונה העליונה, ומן הצד שלה יוצא הצפון שהוא קו שמאל. כי מצד אבא הצפון נסתר ונעלם (כמ"ש שם) והדינים מתעוררים מן הצד שלה, אע"פ שהיא רחמים ושמחה. וכבר העמדנו. וכשהיא אמא, יוצאת, הצפון יוצא בה, שממנה הצפון מתגלה. כי הוא, אבא, גלגל ונקשר בדרום. והצפון נעלם בו (כמ"ש כל זה היטב בהסולם אות ל"ו).

צפונית מערבית, מערבית דרומית. כמ"ש לפנינו. אמר לו, והרי אינו יכול לעשות כלום עד שמקבל אדם עליו עול מלכות הקדושה בתחילה, ונותן על עצמו עול הזה, ואתה אמרת, שיבא לדרום תחילה. שהוא חסד.

טב) א"ל כלא הא אמינא וכי: אמר לו, הרי אמרתי לך הכל. כי ובא לו לקרן, אמרתי בתחילה, והרי ידעת סוד הקרן, שהוא מלכות, וזה הוא עול מלכות הקדושה. ואח"כ דרומית מזרחית, שיקשר הדרום שהוא חסד, במזרח שהוא ת"ת, קו האמצעי, כי שם במזרח הוא עץ החיים, שהוא ת"ת, וזה לזווג אותו, את הדרום, במזרח, שהוא אבא עלאה, דהיינו חכמה, הנקראת או"א עלאין, כי בן, שהוא ת"ת, מצד אבא בא, שאורש ת"ת הוא בדעת הנעלם של או"א עלאין ומשום זה ייחד מדרום למזרח, כי חיווקו של דרום במזרח הוא דהיינו בדעת הנעלם של או"א, שהוא שירותא דמזרח וע"כ צריך שיתקשרו יחד דרום ומזרח (כמ"ש לעיל אות ל"ו בהסולם, ע"ש כל ההמשך).

סד) לבתר צפונית מערבית וכי: ואח"כ, יבא לקרן צפונית מערבית. כי מצד אבא יוצא הבן, שהוא ת"ת, מזרח, ומצד אמא, שהיא צפון יוצאת הבת, שהיא מלכות. מערב, ומשום זה צפונית מערבית, מצפון שהיא אמא למערב שהיא מלכות. וזו היא קרן שבתחילה, שקרן ה"ס מלכות, שצריך לקבל עליו מקודם כל (כנ"ל באות ס"ב). ועתה היא נקראת בצפון סתם, דהיינו באמא ובקו שמאל, ולאח"כ צריך לקשר

סג) ומזרח דאתקשר בצפון וכי: ומזרח המתקשר בצפון, שהוא באמא, שהיא בינה הנקראת יסודית שממנה נמשך צפון שהוא קו שמאל, משום שזה, דהיינו בינה, משלים וממלא הנחלים והמבוועים של מזרח,

בצפון סתם. לבתר בעי לקשרא . לה בדרום, דתמן הוא קשורא דכלא, וגופא ביה אשתכח, וע"ד כ מערבית דרומית.

סה) אשתכח האי קרן ג' זמנין, חד לקבלא ליה בר נש בקדמיתא, ולבתר הכי לקשרא ה לה בתרי דרועי, לאתחברא ב בגופא, ולמהוי כלא חד. ודא הוא סדורא דיחודא שלימ. וכל סטר וסטר בההוא קשורא דאתחזי ליה, ו ולא יחליף סטרא בסטרא אחרא דלא איתחזי ליה, בגין דלא יתענש. מאן דעביד * יחודא דא כדקא חזי כמה דאמינא, זכאה חולקיה בהאי עלמא ובעלמא דאתי, דהא ידע לסדרא שבחא דמאריה, ויחודא דמאריה, ולא עוד אלא דקב"ה משתבח ביה. עליה כתיב א ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר.

סו) ר' שמעון פתח ט לדוד אליך יי נפשי אשא אלהי בך בטחתי וגו', מאי קא חמא דוד לסדרא האי שבחא הכי. וכלהו שבחי דאינון באלפא ביתא כלהו שלמין, והאי חסרא דלא אית ביה ו'. ו אמאי סדורא דא למנפל על אנפין. סז) אלא ע רזא עלאה הוא, גניז בין חברייא. בשעתא דליליא עאל, פ אילנא תתאה דתלייא ביה מותא פריש ענפוי ומכסיא לכלא. וע"ד אתחשך. וכל בני עלמא טעמין טעמא דמותא, ואקדים בר נש ויהיב ליה פקדונא דנפשיה, ואפקדיה בידיה בפקדונא. ובגין דנטיל לון בפקדונא, תב פקדונא למריה בשעתא דאתי צפרא. כד אתי צפרא ותב לגביה פקדוניה, בעי לברכא ליה לקב"ה, דאיהו נוהימנא עלאה.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ג) (ישעיה מט) יתרו סו צ"ר. ד) (תהלים כה) לך פו צ"א. י ליה. כ מוסיף מורחית מערבית. ל תרי. ט לית. ז לקבלא. ט ולאחלף. ע מוסיף ת"ח רזא. פ מוסיף ושלטא אילנא.

דרך אמת י) ולמה סדרוה חכמים לומר מזמור לדוד אליך ד' נפשי אשא בנפילת אפים ותירץ אלא ת"ח כו'.

כחנת התפלה

הסולם

מאמר

ויחוד אדונו. ולא עוד, אלא שהקב"ה משתבח בו. עליו כתוב, ויאמר לי עברי אתה ישראל אשר בך אתפאר. סו) ר"ש פתח וכו': ר' שמעון פתח. לרוד אליך ה' נפשי אשא אלקי בך בטחתי וגו'. שואל, מה דאח דוד לסדר שבח זה כך. שכל השבחים שהם בסדר אלף בית כולם שלמים, וזה חסד, שאין בו ו'. ולמה הוא סדר זה, לנפילת אפים. סז) אלא רזא עלאה וכו': ומשיב אלא סוד עליון הוא גנוז בין החברים. בשעה שנכנס הלילה, אילן התחתון שהמות תלוי בו, שהוא מלכות מצד הדין, פורש ענפיו ומכסה הכל. וע"כ, נעשה חשך, וכל בני העולם טועמים טעם המות. ואדם מקדים עצמו ונותן לו פקדון נפשו, ומפקידה בידו בפקדון. למשך זמן הלילה, שיחזירה לאור הבקר. ומשום שלקח הנפש

לקשר אותה בדרום, שהוא חסד, וקו ימין, ששם הוא קשר הכל, והגוף, שהוא ז"א, נמצא בו. כי ז"א נמשך מאבא כנ"ל, וע"כ הוא נכלל כולו בדרום כמו אבא, והצפון נעלם בו. וע"כ מערבית דרומית.

סה) אשתכח האי קרן וכו': ונמצאת קרן זו הרומזת על מלכות, ג' פעמים, אחר הוא שהארם צריך לקבל עליו תחילה (כנ"ל) אות ס"ב) והקרן שלאחר כך, הוא לקשר המלכות בב' זרועות, שהם דרום וצפון, ימין ושמאל, להתחבר בגוף, שהוא ת"ת קו האמצעי, ושיהיה הכל אחר. וזה הוא הסדר של יחוד השלם, וכל צד וצד ייחד בקשר ההוא הראוי לו, ולא יחליף צד בצד אחר שאינו ראוי לו, כרי שלא יענש. מי שעושה יחוד הזה כראוי כמו שאמרתי, אשרי חלקו בעולם הזה ובעולם הבא, להיותו יודע לסדר שבחו של אדונו

סח) לבתר דקם, עאל לבי כנישתא, מעטר בטוטפי. אתכסי בכיסוי דציצית. עאל ומדכי גרמיה בקורבנין בקדמיתא. לבתר קביל עליה עול מלכותא בסדורא דשבחי דדוד, דאינון סדורא דעול מלכותא. ז ובסדורא דשבחא דא, ק אשרא עליה ההוא עול. לבתר סדורא דצלותא ר דמיושב, וצלותא דמעומד, לקשרא לון כחדא.

טט) ת"ח רזא דמלה, אע"ג דצלותא תלייא במלולא ודבורא דפומא, כלא תלייא בעקרא ש דעובדא בקדמיתא, ולבחר בדבורא ובמלולא דפומא. מאן עובדא, אלא ההוא עובדא דעביד בר נש בקדמיתא, כגוונא דצלותא הוא, ולא יצלי בר נש צלותא, עד דיתחזי עובדא ה בקדמיתא כגוונא דצלותא.

ע) עובדא דקדמיתא בשעתא דבר נש קאים, ב בעי לדכאה גרמיה בקדמיתא. ולבחר יקבל עליה האי עול, לפרשא על רישיה פרישו דמצוה. לבתר יתקשר קשורא דיחודא דאינון תפלין, ג תפלה של ראש, ושל יד. ולא תקנא לון בקשורא חדא בשמאלא, ועל לבא, כמה דאוקימנא ה שמאלו תחת לראשי וגו'. וכתוב וימיני כחותם על לבך כחותם על זרועך. והא אוקימנא. ודא הוא עובדא בקדמיתא.

עא) ד לבתר בשעתא דב"נ עאל לבי כנישתא, ה ידכי גרמיה בקדמיתא, בקרבנין, במלולא דפומא. לבתר יקבל עליה האי עול מלכות, לפרשא על ו רישיה

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ה) (שיר ב) לעיל אות נו צ"א. ו) (שם ח) ויחי ז וסדורא. ק אשרי ליה. ר ל"ג דמיושב וצלותא דמעומד. ש בעובדא. ת בגויה. א בקדמיתא עובדא. ב ל"ג בעי. ג מוסיף מהו תפלין תפלה. ד ל"ג לבתר. ה דכי. ו מוסיף רישיה פרישו דמצוה.

מאמר

הסולם

כונת התפלה

הנפש בפקדון, חוזר הפקדון לבעלו בשעה שבא הבוקר. וכשבא הבוקר, והפקדון חוזר אליו, צריך לברך את הקב"ה, שהוא נאמן העליון.

סח) לבתר דקם עאל וכו': אחר שקם משנתו, נכנס לבית הכנסת, מעטר עצמו בתפלין, ומתכסה בכסוי של ציצית, נכנס ומטהר עצמו תחילה בקרבנות. לאחר כך מקבל עליו עול מלכות בסדר השבחים של דוד, שהם סדר של עול מלכות, ובסדר שבחים זה, הוא משרה עליו עול ההוא. לאחר כך סדר תפלה דמיושב, שהיא כנגד המלכות. וסדר תפלה דמעומד שהוא כנגד ז"א, לקשר אותם, ז"א ומלכות, ביחד.

טט) ת"ח רזא דמלה וכו': בוא ודאה, סוד הרבר, אע"פ שהתפלה תלויה בדבור, ובדבור הפה, הכל תלוי בעיקר בתחילה במעשה, ולאח"כ בדבור, ובדבור הפה. מהו (דמו"י דף ק"כ ע"ב)

בשבחי דוד מלכא. כגוונא דעובדא דפריש על רישיה ז פרישו דמצוה. ולבתר
 ח צלותא דמיושב, לקבל תפלה של יד. לבתר צלותא דמעומד, דהיא לקבל תפלה
 דרישא. ודא כגוונא דדא. עובדא כגוונא דדבורא. ודאי בעובדא ומלולא תלייא
 צלותא.

(ב) ואי פגים עובדא, מלולא לא אשכח אתר דשריא ביה, ולא איהו צלותא,
 ואתפגים ההוא בר נש לעילא ותתא. ט דבעינן לאחזאה . עובדא, ולמללא מלולא
 עליה, ודא הוא צלותא שלימ. ווי ליה לבר נש דפגים צלותיה, פולחנא דמאריה.
 עליה כתיב, (ד) כי תבואו לראות פני וגו'. כ גם כי תרבו תפלה אינני שומע, דהא
 בעובדא ובמלולא תליא מלתא.

(ג) ת"ח, כיון דבר נש עביד צלותא ז כגוונא דא, בעובדא ובמלולא, וקשיר
 קשורא דייחודא, ט אשתכח דעל ידיה מתברכין עלאין ותתאין. כדין בעי ליה לבר
 נש לאחזאה גרמיה, בתר דסיים צלותא דעמידה, כאלו אתפטר מן עלמא, דהא
 אתפרש מן אילנא דחיי, וכניש רגליו לגבי ההוא אילנא דמותא, דאהדר ליה
 פקדוניה. כד"א (ח) ויאסוף רגליו אל המטה. דהא אודי חטאוי, וצלי עלייהו.
 השתא בעי לאתכנשא לגבי ההוא אילנא דמותא, ולמנפל, ולימא לגביה
 אליך יי נפשי אשא. בקדמיתא, * יהיבנא לך בפקדונא, השתא דקשירנא ייחודא,
 ועבידנא עובדא ומלולא כדקא יאות, ואודינא על חטאי, הא נפשי מסירנא לך
 לך ודאי.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(ז) (ישעיה א) בשלח פ צ"ק. ח) (בראשית מט) שמיני ז ל"ג פרישו דמצוה. ח תפלה של יד דאיהו תפלה
 דמיושב לבתר תפלה דהיא תפלה דמעומד. ט מוסיף
 ולא עוד אלא דבעינן. י מוסיף עובדא ודאי. כ ל"ג
 לט צ"ע.

מן גם עד דהא. ל ודאי ול"ג כגוונא דא. ט ואשתכח.

כוונת התפלה

הסולם

מאמר

דבור, וזו היא תפלה שלמה. אי לאדם שפוגם
 תפלתו עבודת אדונו, עליו כתוב, כי תבואו
 לדאות פני וגו'. גם כי תרבו תפלה אינני
 שומע. כי במעשה ובדבור תלוי הדבר.

עצמו תחילה בקרבנות, בדבור הפה. דהיינו
 שיאמר פרשת הקרבנות. ואח"כ יקבל עליו
 עול מלכות לפרוש על ראשו, בשבחים של דוד
 המלך, כעין המעשה של הפרוש על ראשו
 פרשות של מצוה. שהוא כנגד המעשה דציצית
 ולאח"כ תפלה דמיושב, שהוא כנגד המעשה
 שאל תפלה של יד. דהיינו המלכות. ולאח"כ
 תפלה דמעומד, שהיא סוד ז"א, שהוא כנגד
 המעשה של תפילין של ראש. וזה כנגד זה
 המעשה צריך להיות כעין הדבור, כי ודאי
 במעשה ודבור תלויה התפלה.

(ג) ת"ח כיון דבר נש וכו': בוא
 וראה, כיון שהאדם עשה תפלתו כאפן הזה
 במעשה ובדבור, וקשר קשר היחוד, נמצא
 שעליונים ותחתונים מתברכים על ידו. אז
 אחר שגמר תפלת העמידה, צריך האדם
 להראות את עצמו, כאלו נפטר מן העולם.
 שהרי נפרד מן עץ החיים, שהוא ז"א, שה"ס
 תפלת העמידה, ואסף רגליו אל אותו אילן
 המות, שהחזיר לו פקדונו, שהחזיר לו נפשו
 בבקר (כנ"ל אות ס"ז) כש"א ויאסוף רגליו אל
 המטה. כי כבר התודדה על חטאיו והתפלל
 עליהם

(ב) ואי פגים עובדא וכו': ואם פוגם
 המעשה, אין הדבור מוצא מקום לשרות עליו,
 והוא אינה תפלה, ואדם ההוא נפגם למעלה
 ולמטה. כי צריכים להראות מעשה ולדבר עליו
 דמויי דף ק"כ ע"ב * דף קכ"א ע"א

עד) ויחזי בר נש גרמיה כאילו פטיר מן עלמא, דנפשיה מסיר להאי אתר דמותא, בגין כך לא אית ביה וא"ו, דוא"ו אילנא דחיי הוא, והאי אילנא דמותא הוא. נ והא קמ"ל, דרזא דמלה, דאית חובין דלא מתכפרן, עד דאתפטר ס בר נש מעלמא, הה"ד ט) אם יכופר העון הזה לכם עד תמותון, והאי יהיב גרמיה ודאי למותא, ומסיר נפשיה להאי אתר. לאו בפקדונא כמה בליליא, אלא כמאן דאתפטר מן עלמא ודאי.

עה) ותקונא דא בעי בכוונא דלבא וכדין קב"ה מרחם עלוי, ומכפר ליה לחוביה. זכאה הוא בר נש דידע למפתי ע ליה, פ ולמפלח למאריה, ברעותא ובכוונא דלבא. ווי ליה למאן דאתי למפתי ז למאריה, בלבא רחיקא, ולא ברעותא. כד"א י) ויפתוהו בפיהם ובלשונם יכובו לו ולבם לא נכון עמו. הוא אומר כ) אליך י" נפשי אשא, ולא כל מלוי אלא בלבא רחיקא, הא גרם עליה לאסתלקא מעלמא, עד לא מטון יומי, בזמנא דהאי אילנא אתער בעלמא למעבד זינא.

עו) ועל דא בעי בר נש לאדבקא נפשיה ורעותיה במאריה, ולא ייתי לגביה ברעותא כדיבא, בגין דכתיב ז) דובר שקרים לא יכון לנגד עיני. מאי לא יכון. אלא בשעתא דהוא אתקין גרמיה להאי, ולביה רחיקא מקב"ה, קלא נפיק ואמר, לא יכון לנגד עיני. ק האי בעי לאתקנא גרמיה, לא יכון, לא בעינא דיתתקן. כ"ש אי אתי ליחדא שמא קדישא, ולא מיחד ליה כדקא יאות.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ט) (ישעיה כב) תזריע יז צ"ש. י) (תהלים עח) בא ו צ"ת. כ) (שם כה) לעיל אות טו צ"ד. ל) (תהלים קא) ב"א רטו צ"ב.

נ מאי קמ"ל רזא דמלה. ס ל"ג בר נש. ע לה. פ ל"ג ולמפלח. צ ליה. ק מוסיף אמאי האי; אמאי בעי הכא לאתקנא.

מאמר

הסולם

כונת התפלה

עליהם, עתה צריך להיות נאסף אל אותו אילן המות, ולפול על פניו, ויאמר אליו, אליך ה' נפשי אשא. בתחילה כשהלכתי לישון, נתתי לך הנפש בפקדון, עתה שקשדתי היחוד, ועשיתי המעשה והדבור כראוי, והתודיתי על חטאי, הרי נפשי מסודה לך ודאי. כלומר שיקבל עליו מסירות נפש.

עד) ויחזי בר נש וכו': ויראה אדם את עצמו כאלו נפטר מן העולם, כי מסר נפשו למקום ההוא של מות. משום זה אין ו' בסדר א"ב של אליך ה' נפשי אשא, כי ו' הוא עץ החיים. דהיינו ז"א שה"ס ו' דהויה, וזה, שמסר לו נפשו הוא אילן המות, דהיינו מלכות. וזה שמלמדנו, כי סוד הדבר הוא, שיש עונות שאינם מתכפרים עד שאדם נפטר מן העולם. ז"ש אם יכופר לכם העון הזה עד תמותון וע"כ נותן זה את עצמו ודאי למיתה ומוסר נפשו (דפו"י דף קכ"א ע"א)

לאותו מקום, למלכות, לא בפקדון כמו בלילה, אלא כמי שנפטר מן העולם ודאי.

עה) ותקונא דא בעי וכו': ותקון זה צריך להיות בכונת הלב, ואז הקב"ה מרחם עליו ומכפר עונותיו. אשרי האדם היודע לפתות ולעבוד אדונו ברצון וכונת הלב. אי לו למי שבא לפתות רבונו בלב דחוק ולא ברצון. כש"א ויפתוהו בפיהם ובלשונם יכובו לו ולבם לא נכון עמו. הוא אומר, אליך ה' נפשי אשא, וכל דבריו אינם אלא בלב רחוק. וזה גורם לו להסתלק מן העולם לפני זמנו, בזמן שאילן הזה מתעורר בעולם לעשות דין.

עו) ועל דא בעי וכו': וע"כ צריך האדם להדביק נפשו ורצונו באדונו, ולא יבא אליו ברצון שקר. משום שכתוב, דובר שקרים לא יכון לנגד עיני, מהו לא יכון. ומשיב, אלא בשעה שמתקן עצמו לזה, למסירת נפש בנפילת אפים

עז) זכאה חולקהון דצדיקיא בעלמא דין ובעלמא דאתי, עליהו כתיב (מ) ובאו וראו את כבודי וגו'. וכתבי, (ו) אך צדיקים יודו לשמך וגו'. אתא ר' אלעזר ונשיק ידוי. אמר, אלמלא לא אתינא לעלמא אלא למשמע מלין אלין דיי. אמר ר' יהודה, זכאה חולקנא, וזכאה חולקהון דישראל, דאינון מתדבקין בקב"ה, דכתיב (ס) ואתם הדבקים וגו'. (ז) ועמך כלם צדיקים וגו'. בילא'ו יילא'ו.

מסורת הזהר

(מ) (ישעיה סו). (נ) (תהלים קמ) ב"ב רכח צ"ה. (ס) (דברים ד). ב"ב קו צ"א. (ז) (ישעיה ס) ב"א רח צד.

כונת התפלה

הסולם

מאמר

צדיקים יודו לשמך וגו'. בא ר' אלעזר ונשיק ידיו. אמר אם לא באתי לעולם אלא לשמוע דברים אלו די. א"ר יהודה, אשרי חלקנו ואשרי חלקם של ישראל, שהם מתדבקים בהקב"ה, שכתוב, ואתם הדבקים וגו'. ועמך כולם צדיקים וגו'. ברוך ה' לעולם אמן ואמן. ימלוך ה' לעולם אמן ואמן.

אפיס, ולבו רחוק מהקב"ה, יוצא קול ואומר לא יכון לנגד עיני. זה רוצה לתקן את עצמו, לא יכון, איני רוצה שיתקן. כל שכן אם בא ליחד השם הקדוש, ואינו מיחדו כראוי.

עז) זכאה חולקהון וכי: אשרי חלקם של הצדיקים בעולם הזה ובעולם הבא. עליהם כתוב, ובאו וראו את כבודי וגו'. וכתוב, אך (דס"י דף קכ"א ע"א)

חסל פרשת במדבר